PAMĚTNÍ KNIHA
obce
Německých Prus.

Kašpar Provazník
starosta.

Tuto kroniku vypůjčil k opsání v roce 2000 starosta obce Jan Všetula od pí Polá-chové (dívčí jméno) z Brňan, vnučky pisatele kroniky p. Soldána.

Aby byla zajištěna dostupnost pro širokou veřejnost byla kronika dostupným zařízením amatérsky okopírována a skenováním vytvořen tento dokument.

Kronika má 228 popsaných stran a jsou v ní zaznamenány události obce Němec-kých Prus od roku 1923 až do roku 1933.

Miroslav Trněný
místostarosta v letech 1994 - 2002

PAMĚTNÍ KNIHA

obce

Nemeckých Pruhů

Kniha tato založená koncem roku 1923 na popud Politické správy ve Vyškově, a má sloužiti ku zapisování všech událostí které v obci nebo jejím okolí v době přítomné, budoucí a minulé se staly, aneb se stanou.
Kniha tato byla koupena obcí Věm. Prusdem od knihkupce Frant. Vrzála ve Vyškově za cenu 75 K. c. s.
Starostou v obci v době té, byl pan Kašpar Procházka č. 33. Místostarostou jeho byl Rudolf Gregor domkař a kovářník č. 8. Radními byli občané: Frant. Janoušek polník č. 26, Frant. Bědek domkař a obchodník hovězím dobytkem č. 165, a Jan Smejkal kovář a domkař č. 1.
V zastupitelstvu obce byli tito občané: Bohumil Levovzník č. 99 polník, Konrád Lenek polník č. 106, Jan Hbořil polník č. 83, Frant. Spisar polník č. 104, Karel Krejčí polník č. 21, Frant. Indra polník č. 101, Mathoděj Dědek polník č. 73, Josef Šmeblík domkař a vedoucí Domu učitelského v Mýtlofech č. domu 47. Antonín Mlýnný domkař č. 43, spolu jednik, a Jiří Hlavka domkař a jednik č. 160.
Čítalo tedy zastupitelstvo obce spolu 15 členů.
Duchovní správce byl na faře Lustimiřské Mons. Surma děkan Vyškovský, Ředitelem školy v Lustimiři Frant. Dostálek, Prezidentem Republiky T. G. Masaryk.
Obec čítala 895 obyvatelů národnosti česko-slovenské a vyznání vesměs římsko-katolického.
Obyvatelstvo obce čerpalo svoji živnost z 80% ze zemědělství zbytek řemeslem a prací dělnickou.
Zapisovatelem knihy této určen zastupitelstvem obce Antonín Soldan polník č. 190.
Nechať tedy kniha tato slouží podamtkům ku poučení ku dokladům a všem dějinám v obci, pamětníkům přeje mnoho zdraví a vyslovuje Nazdar.

Předně uvedu seznam všech majitelů domů v obci jich zaměstnání a podniků, v době založení této knihy to jest doba 1 Června 1924.

Seznam majitelů domů dne 1. 1924.

Čís. domu.	Jméno	Zaměstnání	Rodiště.
1.	Jan Svejkal	Kovář	V. Prusy.
2.	Antonín Lospisil	dělník	Lustiměř
3.	Frant. Školař	zedník	V. Prusy.
4	Frant. Bebar	"	" "
5.	Frant. Školař	kočí	" "
6	Petr Lošták	menší polník	Drysice
7.	Martin Lospisil	domkař	Kadslavice
8	Rudolf Gregor	Kořešník	V Prusy
9.	Procházka	zedník	Lustiměř.
10	Frant. Kadlec	dohlížitel při velkostatku	"
11.	Frant. Adamcová vdova.	domkařka	Kuchtárov
12.	Bart. Strabala	zedník	V Prusy.
13.	Kourek	dělník	Hlubočany
14.	Marie Šírková vdova	polnice	V. Prusy.
15	Jakubík	zedník	Lustiměř.
16.	Karel Geriš	obch. smíšen. zbožím.	Biskupice
17.	Frant. Kozák	obch. lisový dobytkem	Vels. Prusy
18	~~Karel~~ Jan Cisska	kovář	
19	Jan Lospisil	polník	V. Prusy.
20	Jan Rozsypal	"	" "
21	Karel Strejt	"	" "
22	Frant. Tauš	"	" "
23.	Václav Sirek	"	" "
24.	Matěj Jansky	"	" "

Čís. domu.	Jméno:	Řemeslnání	Rodiště.
25.	Michael Vopilmoj	polník	Hradčany
26.	Fr. Janoby	"	Vrn. Lusy.
27.	Aloisie Paráčková vdova	"	" "
28.	Jan Korčián	"	" "
29.	Fr. Vojnolová	"	" "
30	Fr. Klimešová vdova.	"	Lustimír.
31.	Fr. Přibyl	výměnkař.	V. Lusy.
32.	Tomáš Smejkal	polník	Radslavice
33.	Kašpar Kovazník	"	V. Lusy.
34.	Jan Hořič	"	" "
35	Karel Adamec	"	" "
36.	Antonie Turyová	soukromnice	" "
37.	Jan Indra	pozník	" "
38	Tomáš Mlýnek	polník	" "
39.	Jos. Spisar	"	" "
40	Fr. Strejt	strojní zámeč.	" "
41.	Jan Dolnal	polník	" "
42	Karel Stefek	výměnkař	" "
43.	Fr. Loufalová vdova	polnictví	" "
44.	Jos. Přibyl	"	" "
45	Jan Linous	dělník	
46.	Jos. Frcharova vdova	domkařka	V. Lusy.
47.	Jos. Smehlík	vedoucí Kam. Cornu	" "
48	F. Švábek	dělník v kam. Cornu	
49.	Jos. Medek	domkař	Želč.
49b.	Šimon Koubal	zámečník	V. Lusy.
50	Bart. Frehar	obch. sveccem	" "
51.	Teod. Dokoupil	zedník	" "
52.	Jan Šramek	děl. v kam. Cornu	Březina
53.	Tomáš Kuchtíček	" " "	Radslavice
54.	Anna Kratochvílová vdova, výměnkařka,		

Čís. domu.	Jméno.	Zaměstnání	Rodiště.
55.	Ant. Kratochvíl,	mlynář	Albertka.
56.	Aug. Skočdopole	krejčí	N. Žerosy.
57.	Jos. Adamec.	obec. sluha.	" "
57 b.	Frant. Schamina	zedník	" "
58	Kouřil Jan	domkař	Hlubočany
59.	Marie Veselá vdova	"	Studnice
60	Spisar Vac.	"	Žustinčí
61.	Lotz Fundíček	polník	N. Žerosy.
62.	Jos. Dolnal	"	" "
63.	Rob. Matoušek	"	Lodivice
64.	Mar. Krampolová	"	N. Žerosy.
65	Jan Lerych	"	" "
66.	Maršál Tomáš.	"	Dědice
67.	Hedvika Navrátilová vdova	domkař.	N. Žerosy.
68.	Frant. Čudrová vdova	"	Vážany.
69.	Frant. Janík	děl. kovářský	"
70	Al. Mmelka	obch. smíš. zbožím	Biskupice
71.	Fr. Krampl	polník	N. Žerosy.
72.	Anna Vojáčková vdova.	domkařka	Žustinčí
73.	Mat. Křibryl	polník	N. Žerosy.
74.	Jan Trnovský	zedník	Žustinčí.
75	Teod. Otevřel	polník	Radslavice.
76.	Jan Olán	"	N. Žerosy.
77.	Karel Lerych	"	" "
78.	Rudolf Malý	"	Málkovice
79.	Jos. Skutecký	továrník cukrovar	Výškov
80	Obec. hostinec	nájemce Al. Filip	Haslavice
81.	Tvec	děl. v kam. lomu.	Lhota.
82.	Obec. chudobinec.		
83.	Jan Hořil	polník	N. Žerosy.

Čís. domu.	Jméno.	Zaměstnání	Rodiště.
84.	Alois Králíková	obch. smíš. zbožím	~~Lodiovice~~ Lustimeř.
85	Fr. Králík	kolář	Lustimeř.
86.	Al. Komárek	polník	Lustimeř.
87.	Jan Hborik	"	"
88	Alois Krampolová	"	V. Lusy.
89.	Frant. Janoky	"	Lustimeř.
90	Jan Bebar	"	V. Lusy.
91.	Marie Provazníková	"	" "
92.	Jan Fantíček	domkař	Lustimeř.
93.	Frant. Žukal	polník	V. Lusy.
94.	Jan Žukal	zedník	" "
95.	Karel Indra	polník	" "
96.	Jos. Krátký	"	" "
97.	Jan Loufal	"	" "
98.	Jos. Duda	"	Hvězdlice.
99.	Boh. Provazník	"	V. Lusy.
100.	Ant. Soldán	"	" " Dům stavě roce 1855
101.	Frant. Indra	"	" "
102.	Emil Vitek	"	" "
103.	Jan Provazník	"	" "
104.	Frant. Spisar	"	" "
105	Donát Beneš	"	" "
106.	Konrád Berych	"	" "
107.	Frant. Spisar	"	" "
108.	Frant. Fauš	hostinský	" "
109.	Frant. Adamec	polník	Lustimeř.
110	Frant. Janský	"	V. Lusy.
111.	Karel Provazník	výměnkář	" "
112.	Jan Gregor	tkadlec	" "
113.	Jan Vedlaček	klempíř	" "

Čís. domu.	Jméno.	Zaměstnání.	Rodiště.
114.	Vojtěch Sedláček	zedník	V. Lusy.
115.	Frant. Bebar	polník	" "
116.	Karel Adamec	děl. v kam. lomu.	Dědice
117.	Jan Šťastný	polník	V. Lusy.
118.	Karel Lehal	"	" "
119.	~~Jan~~ Snídal Josef.	zedník	" "
120	Marie Lospiničová	zeměd. dělnice.	" "
121.	Jan Přibyl	děl. v úbel. lomu.	" "
122.	Karel Knap	zednický mistr	" "
123.	Frant. Lehal	domkař	" "
124.	Karel Klvač	zedník	" "
125.	Marie Štroblidová	domkařka	" "
126.	Jos. Malíček	obuvník	
127.	Karel Adamec	krojčí	Radslavice.
128.	Rudolf Andráček	stolář	V. Lusy.
129.	Lev Knap.	domkař	" "
130	Karel Sedlák	továr. dělník	Kulířov.
131.	Anděla Truxová	obch. smíš. zboží	V. Lusy.
132.	Frant. Letrás	děl. statkovnický	
133.	Frant. Loufalová	švadlena	V. Lusy.
134.	Jos. Hroza	zednický pomoc	Lustiměř.
135	Jos. Mach	krejčí	V. Lusy.
136	Šimon Adamec	děl. v kam. lomu.	Dědice
137.	Jan Taus	rolník	Vem. Lusy.
138.	Jakub Doupovec	děl. v kam. lomu	Křižanovice.
139.	Frant. Vlk	zeměd. dělník	Lustiměř.
140	Mat. Letzela	kovář	
141.	Václav Hroza	dělník zeměděl.	
142	Jos. Dolnal	polník	V. Lusy.
143.	Marie Loubalová	domkařka	" "

Čís. domu.	Jméno.	Zaměstnání.	Rodiště.
144.	Lavoc Lospišil	zedník.	V. Lusy.
145.	Rudolf Lospišil	kolář	" "
146.	Marie Koudelková	vdova, domkařka,	Starlovice.
147.	Hnízdil	domkař	Žl. Hora.
148.	Karel Tomášek	rolník	Hosko-
149.	Jos. Klevetová	vdova. "	V. Lusy.
150	Ant. Debal	zedník	Lustimír.
151.	Karel Zedníček	spatrov. obec. býků	V. Lusy.
152.	Jos. Lášková	vdova, domkařka	
153.	Karel Střejt,	obuvník	Studnice.
154.	Konrád Veselý	"	V. Lusy.
155.	Senek Vysloužil	dél. v kam. Comu.	Kralovice.
156.	Děti po Jos. Koudelkovi	nedospělé.	V. Lusy.
157.	Frant. Loubal	krejčí	" "
158.	Rob. Janoušek	zedník	Lustimír.
159.	Frant. Zahradníček	rolník a trafika.	"
160	Jiří Klevera	zedník	V. Lusy.
161.	Obecní domek.	bývá Vaníček	
162	Ferdin. Vek	dél. v kam. Comu, a zedník	"
163.	Rudolf Gros	stolář	Kostrdovice
164.	Jan Loubal	zedník	Vídeň.
165	Frant. Dědek	obch. hovězí dobytkem.	V. Lusy.
166.	Ant. Křehlík	mistr cihlářský	Dům stavěn r. 1922.
167.	Frant. Lospišil	zedník	V. Lusy stavěno r. 1923.
~~168~~ 170	Jos. Junticek	" a domkař	" " " " 1924.
171.	Jos. Šmehlík	vedoucí Comu okres. Vysokovského	v Mějchofech V. Lusy stavěno 1924.
172	Frant. Snídal	domkař	V. Lusy stavěno 1924.
168.	Jan Loufal,	zedník	V. Lusy dům stavěn 1926.
169	Antonín Ložný	domkař a zedník	Lustimír. stavěno 1926.
173	Matěj Janoušek	malorolník,	Věn. Lusy. stavěn 1926-1927.

8.

Čís. domu.	Jmeno.	Zaměstnání	Rodiště:
174.	Jan Křeblík	Dělník	
175	Jan Rozsypal	učitel.	Vem. Kusy.

Vznik obce Něm. Prus.

Kdy a ve kterém století byla obec Něm. Prusy založená není spisateli známo, ani v té době nebylo možno nikde k tomu doklady najíti, tolik však možno souditi, že obec byla již asi v dobách, kdy kraje tyto obývali ještě pohanci, což se dalo souditi podle nálezu popelnic, které byli v dobách dřívějších nalezeny jest tedy doba pro obec Něm. Pruskou dobou předhistorickou, poněvadž stála dříve, než jsou ony písemné doklady.

Obec byla od svojího založení vždy sestrou městyse Rustimče, který ve svojem založení jest starší a významější, avšak tolik možno říci že co podkladlo Rustimč, stihlo také obec Něm. Prusy.

Pod farnost, školu ~~a vše do~~ patřila obec vždy do Rustimče, pod správu zřízení asi do ~~15~~ 12 století.

Co se týká živnosti obyvatelstva, zabývalo toto vždy se zemědělství okrouhnou většinou, toho doklady jsou že již r. 1465 byli v obci zámožní sedláci, kteří byli sepsáni spisatelem biskupa Olomouckého, který sepisoval majetek na Vyšehradu patřící biskupu Olomouckému, kterýžto listina uchovávána v knihovně Arcibiskupské v Kroměříži psána jazykem Latinským.

V listině jmenované jest zmínka také o nějakém zámožném usedlíkovi jménem Mandobiny který byl povinen robotou a dávkami klášteru Rustimčskému o kterém budu psáti později.

Byli obyvatelé obce, povinni dávkami a prácemi (robotou) napřed klášteru Rustimčskému, v pozdější době biskupu Olomouckému, a v době ještě pozdější Arcibiskupu Olomouc

V listině z roku 1465 již předem jmenované, jest také zmínka o pastvinách v katastru obce V. Lhu, které byli majetkem kláštera Lustimčského, a měli jich (totiž pastviny) vynajmuty poníci z Vem. Lhu, za které platili počně nájemné 48 marek 36 grošů plat byl stanoven na sv. svatodušní.

Po letech 1478 počínali poníkům horší a horší časy, neboť asi té době, upadlo poníctvo do nevolnictví, v celé Korunně sv. Václavské, což mělo za následek že vrchnost mnohdy tížila robotou a dávkami takovou měrou, že usedlíci opouštěli svoje usedlosti, které byli pak vrchnosti znovu novými usedlíky osazovány, buď dobrovolně neb násilím, že pak bylo usedlíkovi který byl nazpět na svoji usedlost dovlečen.

Vrcholu tohoto utrpení dostoupilo století 17-18-té kdy nesměl usedlík dáti děti studovati ani řemeslu učiti ba ani se stěhovati, bez povolení milostivé vrchnosti, často se stávalo také, že milostivá vrchnost, rozvrátila život podílný pro svoje tělesné choutky, a přeci pravo bylo Milovati budeš Boha nade všechno, a bližního svého jako sebe samého, ovšem mělo toto platiti jen pro roba pro milostivou vrchnost nikoli, neboť zase pravo, proti svoji vrchnosti ničeho zlého nepodnikej, ba ni myšli, neboť ona Bohem stanovená jest, a za vše si zodpoví.

Pisatel těchto řádků dává svojim budoucím občanům radu, by hájili svoji upravdivé svobody do krve a svojich statků by je uchovali svojim dětem a svoji vlasti.

Vyjchávat jsem od svojich starých předků jichžto rodiče musili ještě na robotu, že v noci mlátili a svoji práci dělali by ve dne pracovali co robotníci by milostivá vrchnost neumřela hlady. Vyjíc o 4 hod. ranní vyjíždělí do lesů

pro dříví a o 8–9 hod. večer vraceli se teprv nazpět, dříví vozili do skladišť Arcibiskupa Olomouckého, kde bylo toto prodáváno, ku topení a ku stavbě.
V neděli a svátky bývali robotníci často zavíráni, by něco neprozpívali, když nemohli, aneb nemoci v požádku odbytou robotu, by se jemu vrátě lépe vedlo, nechala milostivá vrchnost jemu vyrážeti 25 kolí na zadníci, nic nevadilo že robotník nebyl v neděli na službách Božích, čímž dle práva byl hřích, a to byli roboty místní které byli na statcích Arcibiskupa Olomouckého, které byli přeci mírnější, než na panstvích pánů cizáků, kteří ceníli více svoji poslední němou tvář více o 99% než člověka robotníka.
Ke ústnímu podání které zdědil farář Drozdovský pater Dok. Ciril Antonín Stojan, pozdější Arcibiskup Olomoucký, velký Čeduanil což pojmenován a také si zasloužil, měli býti V. Prusy dosti osazovány usedlíky německými, od biskupa Olomouckého, kterým dávány ¾ nejvýhodnější usedlosti, za úkol mělo toto osazování míti poněmčiti okolí což se nepovedlo, doba tato však musila býti až biskupy Olomouckými byli němci.
Že poněmčení se nepovedlo v dobách tehdy pro to příznivých, možno tehdy připočísti také tomu, že v obci řádil hrozný mor, z část prý mezi osadníky německými, a z bytek který zůstal splynul s obyvatelstvem Slovanským.
Mor měl řáditi v letech 1680.
Kdo byl zakladatelem Vem. Prus není známo, neboť staré spisy asi zanikly, při pozdlotání Kláštera v Dušimeři který byl Husity zničen, zároveň s tím kostel, a jest snad jisté že i Dušimeře a Prusy byli značně zničeny.
Sousední vesnice Drysice byla tak zničena že ani jeden

obyvatel tam nezůstal, tak že byli osazeny obyvatelstvem novým, což poznamenáno v listině v knihovně Arc. biskub. v Kroměříži.

Dále uchována listina z roku 1666 také v této knihovně v jazyku německém, a sice jest to listina všech usedlíků v obci V. Lužích kteří byli povinni robotou a dávkami Arcibiskub. neb ještě Biskubstvi Olomouckému.

O jsou následující:

Sedláci.

Lavel Spisar měl 3 vinohrady
Ondra Lochka
" Drahovzálek
Jacek Lařiště
Václav Strubčí
Vítek Koutných 1 vinohrad
Jan Hamzařů 1 "
Matěj Tolfia 2 "
" Spisar 1 "
Stanek Horivia 1 "
Václav Sedlář 1 "
Štěpán Vedostinel
Tomáš Kolář
Jakub Bednář 1 vinohrad
Valenta Opilých 3 "
Jakub Rulych
Lukáš 2 "
Tomáš Marků 2 "
Matěj Vejzchleba
Jiřík Navzal
Matěj Zavlů
Bartoň Hudec

Jura Lirů
Jakub Ukarvát 1 vinnoh.
Vítek Kovářů 4 "
" Spáčil
Pavel Kontných 1 "
Tomáš Pokorný
Andra Jborčil 1 "
Jakub Sočar 1 "
Jura Šnidarů 1 "
Matouš Šnedar
Jakub Kondelný 1 "
Lukáš Vesný 1 "
Martin Šuchacý
Pavel Bebar
Richa Lutz 2 "
Hanuš Šuchaců
Bartoň Tománků 1 "
Jan Modolů
Tomáš
Macek Paráčků
Michal Pacáků
Vašek Fugrusolů
Ciprián 1 "

Teď jsou napsáni čtvrtníci:
Jan Ládrubů
Jura Hýzlů
Pete Kontných
Kaspar Toppe

Dále jsou psáni usedlíci a sice před, slovo, posud po zemřelém usedlost neb opuštěná následkem nesnesitelné roboty.

14.

+ Po Hrdličku
Po Pavlu z Vocků
Po Ondrovým
" Pavlu Štubkovým
" " Tkadlců
Jan Kapcetačů
Hasca Batin
Richu Kočkovým
Ondra Kovářů
Václav Kahálka
Bartoň Hudec
Matěj Dorazil
Tomáš Mouralů
Šimek Vykoukalů
Pavel Rozsypal
Tomáš Kadlec
Tomáš Skřivánek.

Co se týká staveb obytných stavení, a hospodářských budov, byli tyto asi první stavěny z dřeva, možno že také první obyvatelé přebývali v zemi, střechy byli kryty v době staré slámou později šindelem, stávalo se že když vypukl oheň šířil se s okromnou rychlostí a stávalo se že při větru lehlo třeba půl vesnice popelem, lepší stavby počaly býti stavěny až po letech t. 1848 kdy poměry byli úplně zrušeny, počalo se tehdy lépe dařiti lidu venkovskému, a následkem toho počaly také lépe kvétati řemesla a průmysl, a následkem postavení škol, počaly vynálezy ve všech potřebách lidstva.
Po letech 1848 počalo v obci také ubývati střech

krytých slamou, a počaly se jeviti střechy břidlicové a spodky stavení zděné.
Také po této době počalo se obyvatelstvo lépe šatiti a stravovati, slýchával jsem od svojích starých předků, že včetně nosil muž plátennice kalhoty, které v zimě jemu domácí ženské upředly z konopí, a místo kabátu jen krátkou kazajku, zvanou mariánku, košile bývali také domácím výrobkem, buď konopným aneb lněným.
V zimě pak se oblíkali ponejvíce kožemi, totiž mělo kožich ponejvíce nebožtý a kalhoty tak zvané chlupatice, když užívali ovčich, které ve svojim hospodářství chovali.
Co se týkalo stravy byla tato ponejvíce přirodní:
Ráno polévka buď kminku, aneb česneku s brambory neb chlebem často také zelí, v poledne zase polévka a buď brambory neb různé moučníky a večer buď brambory, zelí, neb mléko kyška podmáslí a t.d.
Vůbec pobyt velice málo mohl sobě dát na vendově se dnech všedních koupiti maso, poněvadž neměl peněz, v zimě podle možnosti, zabíjeli si vepře.
Hlavní potravou býval žitný chléb, na který většinou bylo mleto v domácnosti, na ručních mlýncích, byl ovšem chléb tento černý, ale výživný.
Brambory bývali pečeny v troubách a říkali jim pečinky.
Brambory byli do obce doneseny s Ulic místními jednicky, kteří když v létě neměli práce v obci šli na práci do Ulic, do Čeště Budiova a často až do Ulic jižních kde tehdy bylo málo jednicků, nazpět se vracívali až na zimu což se dělo asi do let 1866.
Brambory byli do obce doneseny asi ve století 18 tého.

Obyvatelé obce od od prvotních pěstovali v hojné míře stromy ovocné, což jim také pomáhalo v jejich životních poměrech.
Kromě toho pěstovali také révu vinnou, poslední vinohrady však zanikly asi v letech 1895. a byli na pozemcích od mlýna až po les v Mejlicích.
Co se týkalo lesů byli tyto skromné, a dřevo v nich hnilo, poněvadž obyvatelstvo nestačilo dřevo toto páliti, byli také lesy bohaté na zvěř.
Poslední lesy v katastru obce V. Lus byli na pozemcích nynějších zvané Ovrgardy, které změněny na t pole asi ve století 17tém, možná že i počátkem století 18tého.
Stromy v lese převládaly duby, buky a dřevo tvrdé, pozůstaly často obrovských.
Lesní majetek patřil v dobách, do 11tého století panovníkům pak přešel do majetku ~~kláštera v dvora v Lu-stimeři~~, biskupů Olomouckých, kteří jej dostali darem od Krále Vratislava II. který založil biskupství Olomoucké roku 1063, když pak r. 1340 založen klášter Benediktinek v Lustimeři, připadlo něco příjmů lesních klášteru a po rozboření kláštera v Lustimeři a zaniknutí jeho, v letech asi 1579-98 připadlo zase všechno ~~zase~~ biskupství Olomouckému.
Předkové naši jak již dříve psáno živili se většinou se zemědělství, v dobách starých byli ovšem v obdělávání půdy vzezi prvními, avšak podle nynějšího obdělávání půdy bylo toto ničím, nemůžeme však dávati vinu ~~předkům~~ nýbrž odlehlostem, a sice: neznalost školství, hnojiv, hospodářských strojů a to nejhorší nevolnictví a roboty a t.d.

V dobách robot, ovelmoži zřídili usedlosti zemědělské následovně:

Celoláň v Kům. Lucích asi 100 mír polí.
Třičtvrtláň " " " 75 " "
Půlláň " " 50 " "
Čtvrtláň " " 25 " "
Čtvrtčtvrtláň " " 13 " "

Podle výměry pozemků musily a měly vyměřenou robotu a dávky, neměl pak zemědělec usedlost tuto svojim dětem rozdělíti, nýbrž díti vždy jen jednomu dědici dítku svému, aby nebyla porušená neb zmenšená dávka neb robota, což mělo za následek že druzí sourozenci často museli jíti do nájmu jsouce nemajetní. Dále který hoch dostal usedlost po otci nebyl povinen v dobách Marie Terezie až do r. 1848 povinnosti vojenské tak že často bývali vnatky manželské vyměřeny ve stáří chlapců 17-18 roků. Zbavení se povinnosti vojenské bylo stalo důvodu by dotyčný usedlík, plnil zase svoji povinnost vrchnosti v robotě a dávkách.

Činná služba vojenská trvala v dobách císaře Františka I. 14 roků za císaře Ferdinanda Dobrotivého byla služba vojenská zmenšená, a tak postupně zmenšována na až asi v roku 1868 zavedená služba tříletá která podmínka až do roku 1918.

Následkem zrušení robot, v roku 1848 císařem Frant. Jos. I. zrušeno také nevolnictví, a výhody majitelům usedlostí ohledně povinnosti vojenské, zavedenná povinnost všeobecná kde každý uznaný mladík, od komise vojenské byl povinen službě vojenské do vojska 12 roků ve válce 1914-18 prodloužená služba tato do 50 roků.

Poáno 10/2 1925.

a při založení republiky Česko-slovenské roku 1918 upravená povinnost vojenská následovně: Limná 1½–2 roky pak výzva I do 42 roku výzva II od 42–50 roků a povinnost domobranná od 50–60 roků. Robotník měl také možnost z roboty se vypláceti ovšem za souhlasu svoje vrchnosti, za obnos stanovený svojí vrchností, takovému ~~soo~~ usedlíku říkáno pak svobodník, takých případů ovšem málo poněvadž neměly tomu usedlíci peněz tato možnost vyplacení byla také v povinnosti vojenské až do r. 1848 ovšem peníze za vykoupení toto plynulo do pokladny státní.

Co se týkalo osívání pozemků, měl každý usedlík svoje pozemky ve třech tratích, a sice jedna u Godlic neb Gietech, druhou od zemské nynější silnice po žleby a třetí v poli zadním ku Vranovicím. Každého roku jedna z těchto tratí ležela úhorem jen se pooralo, říkali rolníci musí si země odpočinouti by mohla pak zase dva roky roditi, ovšem nebylo dostatek hnoje žádná hnojiva, a pak orání půdy mělké, následkem špatných pluhů, a mylného smýšlení rolníků ohledně hlubokého orání, kteří říkali p. Bohu hledej na hoře ne v zemi a tak totiž se zemi motyku nelíbej, nynější doba však zase praví hospodáři, člověče přičiň se a Bůh ti požehná. Podle hospodaření starého byl také chován dobytek, Půlláník měl jednoho neb dva koně, jednu neb dvě krávy nejvýše jednu jalovici více by nebyl užívil. Ve stoletích 17. 18–19 – byli zřízeny takové obvodové sběrny obilí, kde majitelé pozemků musily zdarma jistou dávku obilí složiti, které měly sloužiti ku

zasobování obyvatelstva v letech neúrodných aneb vložiti ku vetší pozemků, což uchováno až do polovice století 18tého kdy počaly železniční tratí, a bylo možnost zásobiti kraje zamořené nedostatkem, z krajů přebytečných.
Poslední obilí na těchto výpalkách bylo prodáno, a obnosy tohto za obilí stržené uloženy, a rolníci kteří měly obilí v výpalkách těchto uložené, dostávají od těch dob úrok se stržené jistiny zvaný úroky z Fondů.
Na základě těchto stržených jistin, založená ve Vyškově První Kontribucenská spořitelna ve Vyškově.

V Katastru obce Kém. Lhu, byla také postavená ještě osada snadzvaná „Marchanice," a sice v těch místech kde nyní jíždíme V. a M. Godlice, totiž od mostu nynější Zemské silnice, na západ ku obci Radoslavicím kdy osada tato stála neb zanikla není pisateli známo, totiž jest však známo, že obyvatelé vesnice této živili se kroužením což bylo v půdě nacházeno, a pak po základech domů které rolníci při hluboké orbě musily vykopávati sám jsem ještě r. 1922 takové základy kopal, na pozemku Žagodlicí, v vzdálením od nynějšího mostu Zemské silnice ve V. Godlicích asi 100 kroků. Vesnice Marchanice zanikla asi ve století ~~15~~ 15tém.
Nynější Zemská silnice dle ústního podání není postavená na místě původním, nýbrž první cesta zemská důležitá, měla státi a vésti tím směrem po pozemcích zvaných dle dnešní doby, Stará silnice, a most tak zvaný Kamenný v Malých Godlicích, má býti mostem po silnici této. Přeložení a zbudování silnice nové mělo

se státi za panování císařovny Marie Terezie, avšak dle obrovských lip které u silnice stojí musila býti doba tato dřívější asi za panování císaře Leopolda I.

Ještě učiním zmínku o vojenství:

Každá rolnická usedlost v čas robot a po nich až do roku 1884-85 – byla povinná míti ve svojim hospodářství vojína a sice vojína od jízdy, kterému musily hospodyně dáti snídani, uvařiti v poledne kousek masa který byť vojínovy dán vojenskou zprávou, a večeři dávat hospodář se svého, kromě toho dáti ~~jemu~~, chléb pro koně, břemeno dosti citelné pro hospodáře.
Povinnost tato pro hospodáře vznikla asi za časů císařovny Marie Terezie, dobře ještě bylo hospodáři když dostal vojína slušného, když však dostal vojína spustlého byť hospodář ohrožen na majetku ba i na životě.
První druh jízdy byli husaři rodem Uhři, se kterými měli hospodáři pravá muka byť to byl vůbec surový a spustlý, stalo se že čtyři husaři tehdy bývámím v Veřmi Lusích zabili v Dědicích obchodníka celou rodinou a pak jej co mohli odhadli, vražda tato pak na ně vyšetřená a husaři v Lostějově objeseni.
Dřívější případ vraždy asi z roku 1839 tedy zavražděn od husarů můj prastařeček Klement Lupák rolník v čís. 106. ovšem pisatelův prastařeček po přečtení případ tento nebyl vyšetřen, dle tehdejších nedokonalých soudů.
Vražda stala se v polích ve žlebích, když v noci jeli jmenovaný z Lučova z telu obilního, kde jemu rozbitá hlava.
V době pozdější místo husarů, přišli do obce hulani, rodem Lolaci, kteří prý byli o něco sousednější, a poslední byli

dragoni rodem Moravané, kteří snad nejlépe zobyvatelstvem místním sítili, byli však již také jinak vyškolení jako původní husaři kteří byli zde před 100 lety.

Ve válkách Napoleonských r. 1805 kdy u Slavkova byla svedená bitva vojsk tří císařů, Rakouského, Ruského a Francouzského, kde Francouzové zůstaly vítězi, byla také obec zaplavená vojskem Francouzským, obyvatelstvo obce bylo upsebl i svojim dobytkem v lesích za Ferdinandsem, ze strachu před nepřítelem, obec totiž obydlí, nebylo vážně nepřítelem poškozeno.
Rok 1848 uplynul v obci v tichosti, nebylo ničeho co by bylo mělo spojení se Evropskou revolucí za svobodu.

Roku 1866 kdy byla vedená válka, mezi Rakouskem a Pruskem, byla obec zaplavená vojskem Pruským, vojsko všeho druhu, které tudy táhlo od bitvy ~~od~~ u Králového Hradce z Čech směrem ku Doč. Rakousům. Vojsko Pruské, počínalo si ještě dosti slušně, až na nějaké malé ostudy které vždy mezi vojskem se najdou. Co však hrozného bylo, bylo to že vojsko Pruské táhlo sebou epidemickou nemoc cholerou - která pak mezi občanstvem zle řádila, také z vojska Pruského, zemřeli asi čtyři vojáci a pochováni byli na nivě tak zvané za Valkovým, u vyvýšení Jemnické silnice, když pak niva tato orána pluhy parními tu kosty jejich vyorány. Vesnice sousední jako Hostice - Herotice a t.d. kde vojsko Pruské již nebylo, byly ušetřeny od cholery, patrný důkaz nemoci, která musí býti ve velkém měřítku nákazlivou.

V roce 1868 stavěla se železniční dráha Brno-Přerov, při kteréžto stavbě, vyřezáno kamení s místních lomů, a prazce z lesů Arcibiskupských, při čemž místní obyvatelstvo vydělalo mnoho peněz. Kamen ve skalách většinou lámali Italové, a mosty na dráze stavěny jsou také Italy co dobrými odborníky při pracích těchto.

Při okupaci Bosny a Hercegoviny r. 1878 bylo také několik občanů v tomto táženi, nikdo však v táženi tomto nepadnul, jinak v obci vše šlo v pořádku klidném.

Do roce 1866 přestávalo se také při zemědělství úhoři, totiž nechával, hospodář 1/3 svojich polí ležeti ladem po dobu jednoho roku. Po tomto roku také řemesla a průmysl počal se rychle rozvijeti v krajích našich.

Ještě další zmínka o dějinách
V. Prus a Lustinčře,

Dle popisu spisovatele Jana Hudečka:
Již roku 1052 jest zmínka o Lustinčři v darovací listině kostelu Boleslavskému v Čechách kterou župa Lustinčřská dala onomu kostelu, nebyl však tehdy Lustinčř v počátcích, nýbrž byl to již tehdyž vládnoucí hrad Hanákům, hrad župní, byť daleko před Vyškovem, Kojetínem, Kroměřížem, Prostějovem a t.d, kteréžto místa sučtou poblíželi ku svojimu mocnému pánu Lustinčři.
Dle výše jmenovaného spisovatele, povstal Lustinčř, totiž župní zřízení, následkem založení Hanáckých osad vokolí jeho, kteréžto v zvolili Lustinčř za svoje středisko. Osady měli v zniknouti původně, na základě usazení se jednotlivé rodiny, podle toho také většinou

pojmenovány o více jména rodů: Ivan, (Ivanovice) Herolt (Heratice) Kozamyšl (Kozamyslice) Čech) Čeňo Uhrábek (Uhrálkovice) a t.d.

V tehdejších dobách obdělávali rody půdu společně a také společně se živili, až následkem rozmožení členů rodiny, musila býti půda rozdělená na více členů rodu a tu snad vznikly, osloviny, dále půlliny a ještě dále čtvrtky, toto dělení bylo dobrovolné mezi rodem, podle toho jak se rod rozmnožoval, co se týka polovarti, nebylo již dobrovolnou dělbou, nýbrž byl to již díl od pozdějších vrchnosti.

Původní združení těchto rodů, v jedno říšení, donutila asi naše předky odbraná proti nepříteli, totiž kde čas nebezpečí se utekli, a proti nepřátelům společně se bránili, tak také měl pozdější župní hrad Kanáků Lustinéř, který byl tehdy celku Kanáků majetkem.

Župní hrad měl státi v těch místech kde nynější kostel Křtitov dvůr, osvcm není místo toto zjištěno směrodatně. Hrad župní byl pak střediskem obchodu celé župy, a zároveň místem soudu, kde soudíci (starost)ové, nejvyšší i neschopnější každého rodu (osady) a tito zvolili se sebe pak nejvyššího zvaného Judaše.

Kem. Lesy založeny snad hned okrajem župním co nějaká obchodní stanice při tomto hradě.

V těchto dobách byli ještě lesy pralesy a v nich žili divo medvěd, rys, vlk, a t.d.

Takové asi bylo říšení našich předků, že sobě starosty rodové volili, tito pak svojího župního představeného, a majetek celé župy byl společný to trvalo asi do počátku století devátého ještě před příchodem sv. Cyrila a Methoděje a tu Knížata Moravská by svoji moc

Pokračování na straně 38.

Dějiny městýse Lustiměře.

Sestavitel těchto dějin ukládá také sobě za povinnost, by pokud jemu bude možno, sepsal dějiny městýse Lustiměře, kde obec Věm. Luhy, patřívala pod farnost, školu, a také pod zpravu politickou, župní.

Jméno městýse Lustiměře, dle jedné pověsti mělo vzniknouti, dle svojího zakladatele Lustimíra, avšak jest to jen pověst, nikde o tom není písemného dokladu, pravdě podobnější jest, že pojmenování Lustiměře vzniklo od staroslovanského nářečí pust-mír.
Lustiměř jest ve svojím založení o mnoho starší než obec Věm. Luhy, stáť asi již Lustiměř ~~již~~ tehdy když kraje tyto obývali národové jiní než Slovanští (Marodmané Kvádové a t. d.)
Sv. Ciril a Methodej když procházeli Moravou na svojí cestě se Lobomek zastavili se již v Lustiměři, a jest pravdě podobné, že oni založili tuty kapli sv. Lantalena, jehož ostatky asi oni také sebou donesli, zříceniny kaple této jsou posud viditelny za kapli sv. Anny.
Byla tedy první kaple v Lustiměři, kaple sv. Lantalena, kde byl uctíván Bůh trojjediný.
Od těchto dob až do roku 1340 není ničeho známo co se v Lustiměři dělo, poznámky asi vyšly v kázeň za válek Husitských.
V Roce 1340 založen v Lustiměři klášter ženský Benediktinek, založil jej biskup Olomoucký Bolek a byl to ~~nevlastní~~ nemanželský syn Krále Václava II. ~~tehdy~~ Přemyslovce, tehdy Krále Českého.
Majestek ku vydržování tohoto kláštera dal jeho

Dáno 24/2 1824.

zakladatel Jan Bocek biskup Olomoucký;
Dále ku vydržování Kláštera, dal také majetek ze svého tehdejší Markrabě Moravský Karel, pozdější Král Český, Karel IV. zvaný Otec vlasti, proto jest také v tehdejší době zvaný spolu zakladatel Kláštera.
Kromě tohoto příjmů, byli také početné usedlosti v Lustiměři a v V. Lusicích, které odváděly jisté dávky pro Klášter, byť tedy Klášter bohat, a významný, byla zde také představenou Kláštera (Abatyší) ~~sestra V.~~ dcera Václava II. Přemyslovce, krále Českého.
Významnost Kláštera tohoto také viděti stoho, že představená tohoto Kláštera, měla právo při korunovaci České Královny, posaditi je korunu na hlavu.
Významnost z právy policické (župní) byla v Lustiměři velice významná za onech dob, patřilo pod z právu župní do Lustiměře okolí, až za Ždounky, ku Kromíži pak až ku Nemilanům u Olomouce a do lor někam až blízko Boskovicím, byť také toho času v Lustiměři ~~že~~ soud druhého odvolání, ze kterého rozsudku mohl se jen odvolati ku Králi v Praze, kde však budova župní z právy stála není známo.
Klášter stál na nynějším druhém fárském dvoře, na západ nynějšího kostela sv. Benedikta.
Zároveň s Klášterem postaven také kostel na místech kde stojí nynější kostel, v tomu Gotického, a sice pozůstával s hlavní lodi a se dvou kapli tak asi jako kostel nynější, v kapli od jihu měli ještě kapli pro svoji pobožnost, a pod touto kapli také měli svoji hrobku, kde bývali pochovávány, když kostel starý roku 1900 byl bořen, byla také hrobka tato otevřená a nalezeny zde kosti a hedbávné sotlené částky oděvů s pokrbených

sester Benediktinek, hrobka tato zase zazděná pozůstatky ponechány vní, místo ono jest asi v prostřed nynější kaple od jihu.
V kapli sv. Pantaleona, byť pochován v rakvi cínové zakladatel Kláštera Jan Bolek biskup Olomoucký, když pak kaple sv. Pantaleona, z nařízení Josefa II. císaře Rakouského, zbořená, byli pozůstatky biskupovy převezeny do Olomouce.
Stavby shora jmenované, musily býti nádherné dle tehdejší doby postaveny a majetkem zaopatřeny, život tehdejší musil býti v Lostimoři dosti čilý, kde také prováděny tehy veřejné na různé zboží.
Dostavily se však doby Husitské, a tu Husité rozvrátili kostel Klášter a zajisté že také obec nezůstala ušetřena, v těchto pohromách asi zanikly také veškeré písemné doklady z dob minulých, Husité zde táhli nad pod vůdcem Drokopem Holým.
Těžko pisateli psáti o těhle pohromách, kdy bratr Čech, bratra Čecha vraždil, majetku zbavoval sirotky a vdovy činil, a památky po svojich předcích zbudované ničil, běda národu který proti sobě povstane, kde bratr nad bratrem se zapomíná, jen toliko sobě můžeme co nástupci národa, vzíti za příklad, kam vede obrana, když jeden stav chce druhý míti za otroky, a kam vede rozkoc v náboženství, kdy jak na jedné tak na druhé stávají se fanatykové, tlak tu vybuzuje proti tlak, a běda pak poraženým, a dvakrát pak běda celému národu.
Po zbourání kostela i kláštera, zase z budován Klášter nový na místech dřívějších, a kostel také, jen kostel byl zřízen znovu ve slohu Renesančním, a kaple

boční která byla od severu více stavěna nebyla, tak že spodní základy tohoto kostela byli asi již ty samotné, které byli rozbořeny r. 1900.
Takto nově zbudovaný kostel, však po čase vyhořel, a tu když zase opraven, počaly se jeviti trhliny na sklepení, načež toto sklepení zbořeno, a dána místo sklepení podlaha (strop) dřevěná a také skutečně když kostel v roce 1900 zbořen, byli tu ve zdech zbytky trámů po oné dřevěné podlaze, v těch místech kde asi byl strop. Později zase dřevěná podlaha zbořená a ubráno výšky zdiva a znovu kostel zakleneut a tak již zůstal až do svojího rozbourání r. 1900.
Kde na místě tomto zase postaven kostel nový, s třemi lodích, jako tehdy původní před zbourání Husitty.
Kostel nový stavěn r. 1900 a stavěly jej Architekt Josef Koncný a Vedoucí z Prostějova, za cenu ~~68.000~~ 136.000 Kor. kterážto částka rozvrhnuta na obce Rustimeř, V. Lusy, Žel. Hora ta ovšem měla katastr společný s Rustimeřem a Lodivice, a sice rozvrch byl dle přímé daně, v té době největší přímou daní měla obec V. Lusy.
Dějiny hřbitovů.
První pohřbívání u našich předků bylo buďto spalování, dávání popelu do popelnic, aneb pochovávání kol svojí usedlosti, tak že měli pozůstalí svého drahého zesnulého stále aspoň v duchu mezi sebou.
První hřbitov křesťanský byl v Rustimeři na východ od kaple sv. Pantaleona, tam kde nyní jest zahrada fárska kde nyní pěstáme křistunky.
Druhý hřbitov byl kol nynějšího kostela který byl zrušen r. 1895, a proměněn na hřbitov pozemek tak zvaný Umelnice, který byl majetkem Arcibiskupství Olomouckého,

Za výměru pozemku Ulmelnice, koupen v katastru obce Vem. Ruso, pozemek druhý a stěn po majetek Arcibiskubství Olomouckého.
Pozemek Ulmelnice má od toho svůj název, že tam býval pěstován chmel asi do roku 1876.
Jak již dříve řečeno, byl Klášter Lustiměřský po rozbořeni Husitty zase znovu postaven a do svojí dřívější působnosti uveden, během pak času sester ubývalo, až v něm snad zůstaly dvě neb sestry ty snad nezachovávaly svoje Klášterní předpisy, tak jak toho času nastaly dosti nezřízené poměry ve stavu Kněžském tak také Klášterním, a tu se rozhodl biskup Olomoucký Stanislav Pavlovský z Pavlovic, a klášter zrušil, poslední sestry odvezeny byli do Tisnova.
Majetek kláštera tolisto přiřetlen ku Biskupství Olomouckému, což se stalo kolem roku ~~1585~~ 1587.
Majetek kláštera v pozemcích byl nynější dvůr Arcib. v Lustiměři.
Kdy v Lustiměři přestalo z řízení zřízení není pisateli známo, avšak tolik jest známo že úřady přeloženy do Vyškova.
Kaple sv. Anny postavena biskupem Olomouckým a Kardinálem Frant. Dietrichstajnem v letech asi 1620. a později stala se Kapli bratrstva sv. Anny.
Když císař Habsburk Josef II. nařídil všechny bratrské kaple zbořiti měla i tato Kaple býti zbořena, však na přímluvu vlivné Moravské šlechty, která byla v bratrstvu sv. Anny, byla Kaple tato uchována.
Původní farnost Lustiměřská byla velice rozsáhlá, byli to osady: Lustiměř, Vem. Ruso, Hel. Hora, Podivice, Bryšice, Želc, Studnice a Krásensko. Do Studnic a

Krásenská dojížděl kněz buďto povozem neb na koni, v obou vesnicích měli malé kaplničky, kde asi jednou za měsíc byli bohoslužby, a ~~kde~~ také vykonávali obřady nad svojimy zemřelými, a měli tam také svoje hřbitovy, tak že ó těchto dvou obcí nebyli mrtvoly nošeny ku pochování do Lustiměře.
Studnice a Krásenská, byli vyfarěny od Lustiměře ve století 17tém.
Želč vyfarěná koncem století 18tého.
Dryoice vyfarěny roku 1893.
Lodivice " " 1913.
Tak že Lustiměřská farnost má nyní pět dcer, totiž vznikło zní pět nových farností.

Dějiny hradu Mejlického:

Hrad tento postaven biskupem Olomouckým a sice nechal jej postaviti Jan Očko z Vlašimi v letech asi ~~1395~~ 1370
Hrad tento byl majetkem Biskupským, a velice nádherně zbudován dle vzoru Karlštejna v Čechách, byl totiž jmenovaný biskup, při otevření hradu Karlštejna, a tak se jemu zalíbil že umínil sobě že podobný hrad na svojich panstvích nechá postaviti ovšem že v rozměrech menších.
Na hradě tomto, pak v této delší době prožíval, když pro svoji ~~obtu~~ obsluhu míval čtyři kaplany, byla také ve hradě tomto kaple zámecká.
Hrad tento netěšil se dlouho však svojimu tvaru nebot vyhořel za sou, a byl pozborem Husitty, a více jej nikdo již nepostavil.
Dříve než hrad tento stál, stáli zde nějaké malé zemské tvrze, v nichž byli posádky vojenské které měly

za povinnost hájiti cestu veřejnou obchodní proti loupežníkům a cizím ve nepřátelům, musilo již tehdy zde býti cesta důležitá, která vedla asi tam kde nynější zemská silnice.
Podobné zemské tvrze, měli také státi kde nyní říkáme Zelená Hora v Mýlhofech, a měli míti také ten samotný význam jako tvrze v Mejčicích.

Psáno 24/2 1924. Ant. Soldan pisatel

Školství.

První zmínka o škole v Lustimeři jest že stála tam kde nyní má farář vchod do zahrady naproti fáry.
Možná že tady byla to škola ještě všech dob kdy Lustimeř byl místem slavným, dnešní ovšem Lustimeř naproti těmto dobám slavným jest jen popelkou.
Škola tato zanikla v roce 1826 a postavená škola nová tam kde nyní stojí škola čtyřtřídní z roku 1885.
Škola tato byla malá asi pro dvě neb jednu třídu, do nichž chodily dítky z Lustimeře, V. Lus, Č. Hory, Vel. a Malých Radslavic.
Návštěva školy byla do 12 roků, po půl denním vyučování a nebyla nucená, síly učitelské byli dvě neb jen jedna, můžeme si představiti jaké mohlo býti vyučování, a jak mohli dítky býti vyškoleny.
Stávalo se že dbalivější rodičové a kterým to v tehdejších poměrech bylo možno, posílali svoje dítky ku nějakému vyslouženému vojínu, neb ku člověku který uměl čísti psáti a počítati, by jejich dítky aspoň v těchto předmětech byli trochu vycvičeny.
Velké a Malé Radslavice byli vyškoleny v letech asi 1873. Kde byla postavena školní budova.
Následkem žáků, více dítek, a pokroku postavena r. 1885 nová škola na tom samém místě a sice škola čtyřtřídní, a zavedeno celodenní návštěva školy od 6 roků až do 14 roků.
Tato nová školní budova počala se stavbou v letech 1884 a odevzdána svojimu účelu r. 1885.
Náklad na tuto stavbu činil tehdy 18.000 zlatých

obec Věn. Lusy zaplatila na tuto stavbu ale přímých daní obnos 10.000 zlatých.
Následkem však přibírání dítek, a ~~menšího~~ většího počtu žáků, nařídila Ženská školní rada r. 1910 by byla školní budova rozšířena.
Na toto nařízení, chopila se obec Věn. Lusy svého spravedlivého požadavku, a chtěla sobě ve svojim středu postaviti školu samostatnou čtyřtřídní i byty pro učitele a to všechno na svůj náklad, avšak narazila na odpor, jednak u obce Lustiměře, kteřížto zástupci řekli, my nemůžeme vydržovati Žel. Horu se školstvím sami, poněvadž Žel. Hora neměla žádného katastru byť to katastr Lustiměřský, a tu Věn. Lusy jako patřící do školního obvodu, měli něsti břímě nejen za sebe nýbrž i pomáhati městyři Lustiměři.
Když pak v pozdějším jednání obec V. Lužná i tento závazek na sebe brala, že bude podle přímé dani na školství v Žel. Hoře přispívati, ani tehdy neblahovaly členové místní školní rady z Lustiměře pro odškolení Věn. Lus, a postavily se proti. Byli tehdy ve školní radě za Lustiměř, Jan Kospišil starosta a radník, Frant. Koutný náměstek starosty a radník, a Alois Rozehnal radní a radník. Za obec Věn. Lusy byli pánové: Jan Hoši č. 34 starosta a radník, Antonín Soldán č. 100 náměstek starosty a radník, Jan Šnídal č. 75 radní a domkař.
Místní farář a vice-děkan Vyšehovský tehdy byl také proti škole v Věn. Lusích, byť jménem Mořic Šurma který byl stoho důvodu proti jak se sám vyslovil při jednání, že by dítky nechodily do kostela, a pak že kdyby šel vyučovati náboženství do V. Lus že by se

mohl nastuditi sám jsem snim měl slovní postyčku ohledně tohoto vyjádření.
Na tato přes kněze není poznámek, pouze jest bijte a učte všechny národy ve jmenu mém.
Vyjádření místního nadučitele Frant. Dvořáčka jméno také záporné, s ohledu na faráře a zástupce Justiniče.
Tehdejší školní inspektor Kotrlý ředitel měšťanských škol v Voz. Rousinově, vyslovil se jemuž obdivovati obět finanční kterou obec Vem. Lusy chce pro školství obětovati, avšak vyslovil se také proti, a to stalo důvodu poněvadž musí býti a podporovati školu více-třídní.
Následkem tohoto odkazování, prohrála obec Vem. Lusy školu hned v Justiniči, pak v okresní školní radě, v zemské školní radě, a posléze u ministerstva školství ve Vídni kam osobně svoje zástupce vyslala a sice: Jana Dbořila č. 51 starostu, Ant. Šlotána jeho náměstka č. 100, a Matěje Janského č. 24 člena zastup. obce.
Žádná obět, žádné prosby nepomohly, a tak daleko věc tato dospěla až okresní hejtmanství ve Vyškově oznámilo, že když obec Vem. Lusy se neprodá, bude stavba nové školy v Justiniči provedena na účet obce Vem. Lus, nezbývalo, nežli se povoliti mocnějšímu a svůj spravedlivý požadavek hoditi sobě pod nohy, a více nemysliti.
Jednání toto potrvalo po dobu čtyř podů.
V roce 1914 přikročeno teprv ku stavbě nové školy v Justiniči, a sice na pozemku tak zvaná dolní Umělice na pozemku Arcibiskupském, za kterouž to

výměru koupen pozemek na katastru obce V. Lusy, ve výměře dvojnásobné a přiřtelen do vlastnictví panství Arcib. Olomouckého.
Stavba školy započata v roce 1914 a svojímu účelu odevzdána roku 1916 tedy v době války světové.
Stavbu tuto provedl místní zedničný Karel Rozehnal ze Slavkova, rodem z Rudimeře.
Stavba školy byla co škola čtyřtřídní, a tělocvična co svůtnice pro dobu zimní, a vyžadovala nákladu obnos 64.000 Kor. Obec V. Lusy hledaní přímých zaplatila na tuto stavbu obnos 40.000 Kor.
Stavební plán na tuto stavbu provedl místní zedničný a tesařský Petr Junticek z Drysic.
Tímto činem snad na vždy poctěna škola v Vem. Lusích.

Silnice.

Za dob starých neznali předkové naši co jsou silnice a cesty dobré totiž tvrdé, a bylo sjízdné, bývali cesty jako nyní cesty polní, které při deštivém počasí často nebyli ani sjízdné.

V obci Ném. Přusích byla první silnice přes vsnici od nynější Zemské silnice, po místys Rustimeř.

Přes obec Ném. Přusy byla až do roku 1883 taká cesta jako jsou cesty polní tak že za mokrého jara podzimu a zimy často se stávalo že musily náklady býti tazeny dvěma páry potahu ovšem nebylo točik jízdy jako v tomto čase co jsou tyto řádky psány, následkem mnohé hospodářského obdělávání půdy.

V roce 1883 započato se stavbou silnice přes obec N. Přusy, a stavba tato dokončená až v roku 1885. tedy trvala tři roky, od čís. domu 81, tehdy majitele domu Karla Kozáka pekaře, po nynější silnici Zemskou byla silnice dělána vyštěrkovaná, od tohoto domu až po místys Rustiměř byla silnice vydlážděná, až asi do roku 1893-94 kde byla dlážka vytrhaná použito toho kamene ku spodnímu základu silnice, a tak proměněná na silnici štěrkovou, proměna tato stala se z toho důvodu poněvadž byla jízda po silnici dlážděné, velice hrbolatá a trsající následkem nižé kloumavých jednotlivých kamenů.

Silnice přes místys Rustiměř až po kopec tak zvaný Rejhnu byla dělána později asi v letech 1893.

V místech kde hraní potok Rustiměřský obec Ném. Přusy a místys Rustiměř, do té doby nebylo žádného mostu, jezdilo se zde přes potok, tam kde nyní v Ném. Přusích na silnici stojí most, mezi

číslem domu 20–21 stál také most dřevěný až do roku 1884. v dobách ještě dřívějších nebylo vůbec mostu zde žádného, jezdilo se tady přes potok břehy tohoto potoku byli tak špatně upraveny, že počátkem století 19tého, byli usedlosti č. 20 a 21 vodou skoro odnešeny, při silném dešti neb tání sněhu, také kde nyní stojí most se železa a cimentu v Goutě, mezi č. domu 91 – a 116, stával dříve most dřevěný, a před tím žádný most zde nestál, jezdilo se přímo přes potok, most dřevěný proměněn na železný v r. 1932 a náklad na něj dala obec ve výši 4500 Kč. Silnice přes obec dělá na starosty Kaspara Hořila č. 34. a most do Goutě za Jos. Dolnala č. 62.
Další silnice v obci stavěná od nynější Ženské silnice do města Ivanovic, a sice započato v roce 1913 a skončeno v roce 1915. se stavbou započato pod nátlakem obce, poněvadž byla velice potřebná ku vození kamene slomů, dříví slesů a pak ku pozemkům, když dostavil se podzimek mokrý tu cesta tato bývala místy až 60 kroků široká jezdilo se dál a dále po poli, a střed cesty této vypadal jako bahnité jezero.
Zákonnitý příspěvek na silnici tuto, činil pro obec asi s úpravou knihovních pořádků obtížně polí. obnos ve výši 18.000 Kč. Silnice tato stavěna za starosty Ant. Soldána č. 100.
Další silnice stavěná v obci Vem. Luny – Lodivice. Silnice tato měla býti původně stavěna jen Vem. Luny – do lomu v Mýlhofech, které lomy vynajmul okres. silniční výbor Vysokovský, ku dobývání kamene a štěrku ku potřebám okres. silnic a tu by obec nebývala musila ničeho na silnici tuto platiti poněvadž by to nebyla silnice spojovací, s jinou silnicí okresní

Ivano 2/11 1924. Ant. Soldán

a tu okresní silniční výbor rozhodnul se že silnici tuto prodlouží totiž obec Vem. Ždmy až Lodivice, přes Kopec Mýlhofy a obec Zelenou-Horu.

Obec Vem. Ždmy vzepřela se proti tomu, by nemusila platiti na tuto silnici obnos ve výši asi 17.000 Kč. a to z toho důvodu poněvadž tuto silnici nepotřebovala, spor tento přišel až před nejvyšší soud do Prahy, kde rozsudek vyznel pro obec V. Ždmy nepříznivě, a byla obec nucena teď místo 17.000 Kč. přispívati obnosem ve výši 58.000 Kč. do tohoto obnosu započítán také náklad, za potrubí totiž kanalisace, která provedena od vynějšího čís. domu 70. až po dům č. 158.

Před tímto provedením kanalisace kterou provedl silniční výbor Vyškovský, byla tato cesta tak špatná že nebylo možno při špatném počasí po ní snášlapem jeti, a tu jak bylo obyvatelstvo proti stavbě silnice, jmenované, totiž placení na tuto silnici, tak ~~také~~ po dokončení stavby této silnice bylo zase pro, když byla cesta a silnice po velkoměstku upravena.

Stavba silnice této po Lomu v Mýlhofech, prováděná v letech 1919-20-21 s nákladem velkým, byla silnice tato také dělaná co poválečná nouzová stavba by zde měl sokolí Cid výdělek, od Lomu pak pokračováno se stavbou na obec Dl. Horu ku kříži na nejvyšším místě Kopec Rejhny, a odtud pak má jíti silnice ku obci Lodivicím co řádky tyto jsou psány, nebylo od jmenovaného kříže na Rejhnic ještě pro silnici ničeho udělano.

Potřebný náklad na tuto silnici, vypůjčila si obec V. Ždmy potřebný obnos, v záložně v Rustinci na úrok 6½% a umořován byl obecními přirážkami.

 Pokračování se strany 25.

sesílily, působily k tomu by župní přednostové byli co úředníci Knížecí což také se jim povedlo, a dalším pak působením byť majetek celku prohlásili za majetek Knížecí, tak že tímto skutkem zbaveni jsou naši předkové svojich práv, a místo svojich zvolených županů, mají již vrchní župní přednosty dosazovány Knížaty Moravskými, a tito nejsou pak již závislými na svojich osadnících, nýbrž na zemském vladaři, a nemusí již plniti vůli lidu, nýbrž vůli panovníkovu, usedlíci nejsou více neobmezenými pány svojich pozemků ani hradu župních, počátky nevolnictví a poddanosti, osobám se svojího středu nezvolených nýbrž dle cizí vůle dosazovaných.

Co se týkalo povinnosti, břemen lidu jako oprava hradu stavěti cesty, mýtiti lesy, hlídky na hradech konati, což konáno dříve dobrovolně, bylo nyní povinností, a co se týkalo soudu, soudili již sudí Knížecí, a ne starší lidu od něj zvoleného, pokuty již nejsou odváděny pro pokladnu župy, nýbrž pro pokladnu panovníkovu, a dle dovednosti pro kapsy sudích.

Těmito poměry počala sláva Lustinčře bledností.

Stohoto župního poddanství mohli se osady během času vymaniti, a tu mezi prvními co se vymanili se župy Lustinčřské byli řád Johanitů v Ivanovicích, a během času vymanili se všechny osady se župního celku a sláva Lustinčře počala mizeti po stránce života politického. Zemské úřady pak se přestěhovaly do malé vesnice nynějšího města Vyškova, což se mělo státi ve století 12tém.

Roku 1063 založeno biskupství Olomoucké, Knížetem Vratislavem Českým, a nadáno jmenovaným Knížetem

hojnými statky, a tu také Lustimír měl býti dán ku statkům biskupství Olomouckého, což také se mělo státi ve století 12tém.

Biskupové Olomoučtí snad Bruno r. 1246–1281 postavili nějaké malé tvrze Dolní a Horní Mejlice, na obranu proti vpádu Tatarů, nebyť to však ještě pozdější zámeček Mejlický byť to tvrze a nějaké osady při nich.

V této době ve století třináctém, biskupové Olomoučtí by ve svých panství měli užitek větší nechaly mýtiti lesy a usazovali na místech těch usedlíky, a tu vznikly osady Studnice, Krásného, Purpechtov, Lojdomí, a zanikle osady válkami Husitskými, Lubacovice, Dvikov a Třeštavky o kterých se ani nevíme kde stály, osady tyto založeny dle práva purkrechtního, to jest nový osadník neměl čím platiti, a zavázal se ku jistým dávkám neb robotám. Biskupové také stavbu nové osady dali jistému podnikateli, který se postaral o nové usedlíky, a byť pak za tuto práci odměněn statkem, na kterém nebylo žádného závazku roboty, zván pak fojtem, kromě toho také rychtářem statek taký byť dědičný, a také vsadě nejcennější.

Roku 1762–1766 založená také tak osada Zelená-Hora, ne však jako osada samostatná, nýbrž pod rychtářem Lustimírským.

Osady ve století třináctém takto zakládané, byť také osazovány Němci, kterým zvláště přáli biskupové Olomoučtí, kteří byť Němci, zvláště snad biskup Bruno. Vnasem kraji osazeny jimi osady: Oslovice, Moz. Ducy, Hozlany, Rostanice, Kroužek, Komořany, Kucerov, Hlubočany, a Ivanovice, Dále Lustimír měl tehdy soud konšelský, také Německý, co se týká V. Dus

Doáno 25/2 1922. Ant. Foldan.

zděleno v dějinách obce Kněhy této.
Pozemky v Lustinčeři a Něm. Lusích, dostali pojmenová
ní asi v těchto dobách jsou jména na Lustinčeři:
Omrfaldy, bislose, kuslose, hnyda, podgryntle, greffty,
probiszky, hachtele, bochtál a t.d.
v Něm. Lusích: Oesegarty, Jugandy, Gróty, Godlice,
Hantrbeky, Hinzl a t.d. to jsou upomínky po Němcových
úřadech a částečně po přivandrovalých osadnících
Německých.
Osadníci nově založených osad, měli oproti usedlíkům
starých osad některé lepší výhody, totiž měli přesně
měli stanovené svoje dávky a roboty pro svoji vrchnosti;
a pak měli svojího vlastního soudce, totiž svojího
rychtáře, kdežto ve starších osadách podléhaly župním
soudům sestátnčným; ~~pak také~~
Avšak páni Konečlé, měli také povinnosti zastávati čid
svůj na venek, a tu vyvíjelo se během času ze ze stabo-
vých rychtářů stávali se páni kteří na svoje osadníky
počali shora pohlížeti, a jich do svojího poddanství
pomalu uváděti, s pomocí pak úřadu (ruka ruku myje)
počal sobě přisvojovati práva na půdu svojich osadní-
ků, a po jejich úmrtí bezdětném, ~~o~~ učinil se dědicem
sám; půdu pak dával komu chtěl ~~pouze~~ povinnosti
počal předpisovati sám, které často snesitelné nebyli;
a tu se stávalo, že poddání přeháli, ku pánům
milosrdnějším, avšak i tato svoboda vyjata usedlíku
by nesměl bez povolení vrchnosti se stěhovati a u
jiného pána přijat býti, což zakázáno 26 července
roku 1380 snemem zemským na Spilberku Konaném.
Tak daleko to dovedli lidé, kteří svoji krví byli
příbuzni těm, na které tento zákon uvalili. Ve století

Stěn majetek společný, a ve století třináctém a čtrnáctém nevolnictvím.
Nebylo však na tom dosti příšly doby pozdější kdy vrchnost již měla modrou krev tytude šlechtické že nemohl usedlík dáti dítě na studie, řemeslo ba ni službu, když pak se stalo, že usedlík prchnul a nebyl ku najití tu musila svaola povinnosti společně za něj vrchnosti konati, až do té doby až byl nový usedlík na grunt nalezen, tak že tehdy nebyl usedlík pánem svojeho hospodářství nýbrž jeho strokem a svojí milostivé vrchnosti, jak jest psáno jemu Bohem dané.
Poměry také vedly tak daleko, že na některých panstvích povstali usedlíci proti svojí vrchnosti, a následky pak byli přišlo vojsko, a pracovalo železo, provoz žalář na ubohých usedlících, a roboty a dávky byli po tom činu ještě horší, až roku 1781 vydáno císařské nařízení kde usedlosti měli býti připsány usedlíkům za jistý poplatek, tělesných výkonů robotních ubráno a dána lidu svoboda stěhování studování a učení řemesla, ovšem roboty, tělesné práce, ještě také že byli dosti těžko zdolatelné avšak přece život byl po tomto nařízení snesitelnější.
Usedlíci v Lustiměři a v Tom Lusích kde byli povinni robotou Arcibiskupu Olomouckému měli povinnosti lehčí než na panství jiných, a také již před vyjetím nařízení císařského o připsání usedlosti, měli již roku 1772 usedlosti připsány, za poplatek menší, než na panstvích jiných, a sice: Lis. 1 v Lustiměři Všech čtvrtlán za 20 výsluhy, jež splácel po 2 výs. o sv. Martině každého roku.
Lis. 6. 3/4 lán za 41 výsluhy. Lis. 8. 3/4 lán za 44 výs.

25/12 1925. Lad. K.

Čís. domu 13 – 3/4 lán za 42 rýnských, Grunt chalupnický č. 81 za 5 rýnských, kdežto v Ředkovicích stálo připsání po vyjití císařského nařízení ~~při~~ jednoho gruntu 200 rýnských.

Tak můžeme počítati že od 13 století až do století 18 tého nebyč usedlík pánem svojí usedlosti, byč to strom který měč života přes 500 roků, a vyschnut úplně až roku 1848 kdy úplně roboty zrušeny, a přiči po tomto roce ani jedna vrchnost hlady neumřela, o což se 600 roků strachovala.

Poznámka pisatele:

Kdo zodpoví a kdo vynahradí to utrpení toho lidu venkovského co zkusilo za tuto dobu? Věčnost.

Nechať slouží tato upomínka na Vás, Vy „Mučedníci," potomkům ku ponaučení by hájili svobody, a nezapomínali že jsme až jsou kost z kosti jejich, a krev z krve jejich, těch kteří žili v době nevolnické, ale také těch kteří žili v době svobodné, všem budiž země česká lehkou a Všemohoucí odplatiž jim.

Co se týká panství rychtářů, nepatří pro obec Rustiměř a Vem. Rusy, neboť zde původně byli pány usedlíci ve svojem župním představeným, později byč pánem, župan Knížecí, a pak až do roku 1848 biskupové a arci-biskupové Olomoucké.

Rustiměř s Vem. Rusy byli slovanými třikrát.

Za času původního župního hradu.

Za času Kláštera vštěpováno učení.

Za času jediné farnosti katolické v okolí.

Psáno 25/12 1924. Ant. Foldan

Elektrika.

Za starých dob poznali naši předkové ani olmé tutiž neměli ani v noci žádné světlo, až poznali oheň tu teprvé počali v noci svítiti dřevem, loučem smolným, tak že ještě ve hradech lesných, shledáváme svícení loučem smolným, později bylo svícení pozličenými tuky, což bylo již považováno za něco velice dobrého, až v době století osmnáctého, počalo na venkově se užívati malých lampiček petrolejových zvaných Laterně, až během času zdokonalená lampa petrolejová, což bylo považováno již za světlo také že myslenc na venkově že snad není možná by bylo světlo lepší.

Přišel však duch času kdy pokrok a technika vynálezli sílu elektrickou, a spracovali je tak že možno síly této užívati ku svícení a ku pohonu strojů.

Obci Věm. Lucích, vznikla myšlenka r. 1912 na vyzvednutí elektrického závodu Bartelmus v Brně, by bylo obci zavedeno elektrické zařízení ku svícení, a ku pohonu hospodářských strojů.

Myšlenka tato, uvedená ve skutek již v roce 1913, kdy obci zavedeno elektrické zařízení, a sice závody Frant. Křížka v Olomouci, a sice transformátor a sekundarka byli jmenovaným závodem postaveny za obnos 10.500 K. který obnos vypůjčila obec v Občanské záložně v Lustinci, a měl býti ukazován spořitelnou na každou spotřebovanou kw. hodinu, což také bylo skutečně r. 1921 zaplaceno.

Proud byl dodáván s elektrárny Ivanovské, primerní sítí která vedla s Ivanovic po silnici do Dryic, odtud po nynější Domácké silnici ku Lustinci, kde u cihelny Lustinčické, svedena gablem do země

Kvůli bezpečnosti, a veden gáble do transformátu Lustimčeského, který stál na městečku, odtud pak proud veden zemním gablem do Něm. Brus, transformator byl postaven u silnice naproti domu č. 67 kde toho času byl majitelem domu Jan Havrátil a tchyně jeho Marie Václavíková vdova.
Transformator v Něm. Brusích postaven na sílu 50ti koňských sil, v Lustimři na 40 koňských sil.
s Ivanovicemi uzavřena smlouva ohledně dodávání a odebírání proudu, avšak smlouva tato nedostatečná zemským výborem neschválená, což pak mělo v letech pozdějších nemilé následky, jak ohledně dodávání proudu tak také ohledně spotřeby proudu.
Domácí zařízení od závodu Frant. Křížka v Olomouci, musil každý ve svojim hospodářství platiti se svého a byli ceny:
Jeden motor na čtyři koně, 10 m. gáble, vozík, vypínač a rozstad spolu 590 kor. počitadlo do motoru na 10-15 Ampér 63 kor.
Zařízení jednoho světla v domácnosti asi 10-15 kor. ovšem bez žárovky, počitadlo pro světlo 5 Ampér stálo 45-50 kor.
S elektrárny Ivanovské počítán proud za 1 kw. hod. obci 30 hal. v transformátoru bylo počitadlo které ukázalo spotřebu v celé obci, kde jednou za měsíc vždy prvního sepsáno a elektrárnou vyúčtováno obci, a obec, pak dle spotřeby na počitadlech občanů vybírala za spotřebovaný proud.
Výběrčím a účetním byl Antonín Soldán polník č. 100
Původní cena s elektrárny 1 kw. hod. byla 30 hal. později v čas války a po válce stoupla až na 5 kor.

Obec od občanů vybírala za 1 kw-hod. původně na motorech 34 hal. a za světlo 60 hal. v letech pak pozdějších na motorech 6 kor. a na světle 7 kor. a ještě v roku 1922 ani toto placení nestačilo tu za placení proudu Ivanovicím což mělo za následek že dne 5 července p. 1923 odpojila se obec od Ivanovic a přistoupila ku Středomoravské elektrárně v Přerově, spolu s obcí Lustiměřem a Dryicemi, za podmínek níže uvedených.

Elektrisace založena v obci za starosty Ant. Foldána polníka č. 100.

Proud z Ivanovic asi pevné čtyři roky byl dodáván dosti dobře a také v obci dobře se proud účtovat, byli malé ztráty 8–12 % avšak ztráty se stupňovali že v letech 1919–23 byli již až 35 % což musily konsumenti platiti z výšením ceny kw. hod. neboť obec musila ztráty kw. hod. platiti totiž ony které se jevily mezi počitadlem v transformatoru, a počitadly občanů.

Proud od Ivanovic byl dodáván v letech pozdějších dosti mizerně, následkem špatného zařízení jak primerdy tak slabých strojů v elektrárni, ku příkladu mlácení pokračovalo velmi pomalu, polovice občanů mohla mlátiti dopoledne a druhá polovice odpoledne, a ku posledu, polovice v pondělí a druhá polovice až vždy přes den.

Co se týkalo transformatoru, shořely v roku 1919 cívky v něm a tu oprava stála obec asi 11.000 Kč. a v letech 1923 shořely cívky poznovu, znovu opraveny avšak za 10 dnů shořely znovu, a tu obec vyplatila 2500 Kč. a konec byli takě že transformator zůstal neopraven, a obec přistoupila dne 5 července 1923 ku středomoravské elektrárně v Přerově.

Za podmínek následujících:

Loučná dne 2/2 1925.

Středomoravská elektrárna v Litrově, přebrala sekundérku od obce Něm. Lesu, zavazujíce se ku jejímu bezplatnému opravení, oprav bylo mnoho, a byli by vyžadovali od obce nákladu asi 25.000 Kč.
Vůbec teď tuto úmluvou přešla sekundérka do majetku elektrárny; starý transformátor zůstal majetkem obce a byl v lednu 1925 prodán za obnos 800 Kč. Františku Strejtovi strojníku v Něm. Lesích č. 40. ku jeho potřebě co starý materiál.
Elektrárna Litrovská postavila svůj nový transformátor u sochy sv. Jana na návsi, v síle 75 koňských sil. a počala svůj proud dodávati dnem 5 srpna 1923. a sice proud byl již přímo účtován elektrárnou a také jí vybírán co se týkalo stát. Kw. hodin nesla tato se svého, a byli ceny za 1 Kw. hod. světelnou 4.60 Kč a za motorovou 3.60 Kč, což mělo pro občany výhodu úspory za jeden rok několik tisíců, naproti placení Ostravicím, 6-7 Kč za 1 Kw. hodinu.
Elektrárna dodávala proud dobře, následkem dobrého zařízení jak primerdy, sekundérky, transformátoru, silných strojů v elektrárně tak také dobrého zařízení u každého konsumenta v obci, kteří musily svoje domácí elektrické zařízení uvésti do pořádku dle předpisů toho času stávajících, což stálo jednoho konsumenta v obci 200-2000 Kč. co se týkalo počítadel dvojfázových motorových které byli namontovány na motorech, musily býti odstraněny a nahrazeny novými trojfázovými a umístěny hned co možná nejdříve po přivedení proudu do domu, tedy hned v obydlí hospodáře, na dvoře, sýpce a t. d. za cenu 700 Kč. co se týkalo počítadel světelných ponechány. Nyto, jsou zaslány na skušební stanici ku přezkoušení

a opravě za cenu 70 Kč.
Dále všechny světla prohlédnuty elektrárnou, zjištěny vady jednou pro vždy za obnos 5 Kč za jedno světlo, všechno toto vydání musil každý odběratel proudu platiti se světlo, což dělalo mezi občanstvem v čas placení zlou krev, avšak i kdybychom občané, totiž obec, nebyla přistoupila ku elektrárně Líčovské, opravy jmenované musily býti provedeny, neboť následkem války byli jak sekundarka tak transformator s domácím zařízením v stavu zuboženém.
Dále každý odběratel proudu měl s počítadla svojího světelného platiti pouze 20 Kč a motorového 40 Kč elektrárně za přehled, což upraveno tak že počítadla předány co majetek elektrárni, a poplatky s nich odepsány, a elektrárna byla ještě na svůj účet povinna v budoucnosti, počítadlo nechati přezkoušeti opraviti, namontovati a odmontovati, a v čas potřeby nahraditi novým počítadlem.
Úmluva s přerovskou elektrárnou stanovená na dobu 40 roků a také komorským výborem schválená.
Co se týkalo oprav sekundarky a transformatoru připadlo na účet elektrárni, což bylo věci hlavní, neboť za starých úmluv z Tvanovicemi připadalo původně odběratelům proudu, později obci, a bylo za těch 10 roků co byla úmluva z Tvanovicemi, vyplaceno na opravy kolem 17.000 Kč a na konec zbyl spálený starý transformator a zubožená sekundarka.
Obec za toto převzetí Líčovem, byla na svůj účet povinna vyplatiti elektrárně Líčovské:
Na postavení transformatoru, a uvedení do pořádku sekundarky obnos 23.000 Kč. Na akciový kapitál dle konsumentů, obnos 27.000 Kč stalo se tudíž obec tímto akcionářem středomoravské elektrárny v Líčově.

Dále musila obec vyplatiti obnos 110.000 Kč po dílčí úpisy dle počtu obyvatel, na tento obnos vystaveny elektrárnou obligace, a úrokovány z příjmů elektrárny na 6½ % obci, za dobu nejvýši 40 roků musí pak elektrárna těchto 110.000 Kč obci nazpět zaplatiti což má se díti slosováním.
Obec vypůjčila tyto potřebné obnosy v První Kontribučenské spořitelni ve Vyškově na úrok 6%.
Rozloučení s elektrárnou Ivanovskou bylo však smutné totiž soudní.
Obec Něm. Lhoty dlužila Ivanovicím za odebraný proud a opravy transformatoru obnos 9000 Kč.
Naproti tomu obec Něm. Lhoty, počítala si za Ivanovicemi za přeplacený proud obnos 18.000 Kč, což se stalo následkem špatného počítadla v transformatoru, a tu došlo ku soudu ve Vyškově kde Ivanovice žalovali, a kde také dobrovolně věc urovnána, obec N. Lhoty vyplatili místo 9000 Kč 6000 Kč a Ivanovice souhlasily, věc urovnána proto ve Vyškově, poněvadž dle úsudku znalců a soudu mohl se soud tálmouti i několik roků a pak by byli vznikly výlohy nedozírné.
Dále Ivanovice žalovali obec Svábenskou o náhradu za porušení úmluvy původní, která zněla v tom smyslu že nesmí obec do 30 roků proud z jiné elektrárny odebírati než z Ivanovic, a obec Svábenská byla první která od Ivanovic se odloučila a připojila se ku Středomoravské elektrárni v Prerově, tedy za dobu 10 roků, a tu Ivanovice žádali o náhradu 20 roků ohledně odebírání proudu.
Co se týkalo původní úmluvy s Ivanovicemi, nebyla tato však Zemským výborem schválena, jednak

ohledně chybných jednotlivých článků této úmluvy a jednak také náhlým vypuknutí války.
V době co řádky tyto jsou psány není posud vynesen rozsudek nejvyšším soudem v Praze.
Stále dále se zmiňuje o Švábenicích, poněvadž jaký rozsudek stihne Švábenice, stihne také obce Nem. Lusy, Lustimeř a Bysice.
Když Ivanovice špatně proud dodávali, tu častokráte obce chtěli se obrátiti na původní úmluvu, avšak Ivanovice s pomocí přikaly ano, ukradte se ale na jakou úmluvu, vždyť není Zemským výborem schválená, něco známi nepořídíte, avšak až došlo ku odpojení tu zase Ivanovice mluví co dříve obce a obce mluví co Ivanovice mluvily dříve, musíme s rozsudkem vyčkati až v Praze bude vynesen.
Původní obce které odebíraly proud od Ivanovic od jejich počátku totiž elektrárny byli:
Samotné Ivanovice, Švábenice, Medlovice, Rybníček, Hostice, Herotice, Křižanovice, Nem. Lusy, Lustimeř, Bysice a Hvaláčkovice.

Lovino 2 února v den Hromnic 1925.

Ant. Fołołain

Dodatek psáno 1½ roku později:

Ivanovice soud v Praze prohráli takže Švábenice nemusily žádnou náhradu dáti, avšak Ivanovice vzdor tomu, žalovaly později obce N. Lusy, Lustimeř a Bysice v den 8 září 1926 vynesen rozsudek u nejvyššího soudu v Praze pro Ivanovice úplně nepříznivý.

Kroniky

ohledně obytných stavení v roce 1924.

Čís. domu 2. Antonín Lospiřič prodal tento domek, a odstěhoval se do Vyškova, domek koupil soused jeho Jan Smejkal č. 1 kovář.

Čís. domu 13.

Kourek prodal domek, a odstěhoval se do čís. 10 v Vém. Lusích, který jest majetkem Frant. Kadlce, který šel bydleti ku svojí dceři provdané v Mor. Lusích, domek koupil Antonín Kopečný jednik z Rustimře.

Čís. domu 21.

Hospodář Karel Strejt zemřel, paměť mrtvici, hospodářství se ujala manželka Anna.

Čís. domu 47.

Jos. Senchlík domek prodal, a vystavěl si nový v Vém. Lusích čís. 171. domek koupil Adolf Vorač se svojím otcem, oba zaměstnaní při Velkostatku v Rustimři, následkem parcelace velkostatku propuštění.

Čís. domu 79.

Následkem parcelace, odejmuto toto číslo Gustafu Slutechému, a koupila jej obec Vém. Lusy za cenu určenou pozemkovým úřadem ve výši

Obec míní potřebovati usedlost, ku obecnímu chudobinci, isolační nemocnici, skladiště hasičské, byty pro četnickou stanici, radnici, chlévy pro plemenné býky a t. d.

Čís. domu 81.

Domek tento prodán ve dražbě exekuční následkem zadlužení za cenu 18.000 Kč. a koupil jej tajemník Veselý u notáře ve Vyškově a zase jej prodal Janu Havodnemu který byl posud v nájmu v čís. 121 v V. Lusích

Dřívější majitel Švec vystěhován úředně a odstěhoval se do Ostravic do nájmu.

Čís. domu 82.

Majitelka obec, prodala dům tento veřejnou dražbou a koupil jej Bohumír Provazník rolník č. 99 v V. Lucích za cenu 28.000 Kč. koupil jej pro nádenníky při svojím hospodářství.

Čís. domu 102.

Hospodář Emil Vítek zemřel, a hospodářství se ujala manželka Marie

Čís. domu 125.

Marie Strobělíková dala tento domek svojí dceři a ta se provdala za Jos. Hroze zedníka z Lostiměře.

Čís. domu 129.

Knaps Lotr domek prodal, a sám se odstěhoval se svojí rodinou na vynajmutý hostinec do Koberic u Slavkova hostinec vynajímal pro svojího syna Jarouše, domek prodán za cenu 18.000 Kč. Koupil jej Antonín Šermík rodem z Drozdova okres Žábřeh. Zemědělský dělník.

Čís. domu 147.

Hnízdil domek prodal, a odstěhoval se do Přerova, kde hodlá míti menší obchod se střižným zbožím Domek koupil Závodný, domácký krejčí z Lostiměře.

Čís. domu 150.

Antonín Drbal dal domek svojímu synu Vojtěchovi který na domek se oženil, manželku pojal Lospiziovou z Lostiměře.

Čís. domu 62.

Jos. Dolnal dal svoje hospodářství svojímu synu Janovi, který pojal za manželku Ševčíkovou z Vel. Radslavic.

Čís. domu 161.

Obec prodala domek veřejnou dražbou, za cenu 14.300 Kč. Antonínu Mlynářovi z Lustiměře podem, a který dosud bydlil u svojí tchyně, františky Loufalové v N. Lusích č. 43.
Tento obnos za domek a obnos za dům č. 82 dány na koupi domu č. 79 pro potřeby obce.

Čís. domu 170.

Domek tento postaven roku 1924, a sice stavil jej Jos. Funtíček zedník který byl synem Petra Funtíčka čís. 61 v Něm. Lusích.

Čís. domu 171.

Dům tento stavěn r. 1924, a nechal si jej postaviti Jos. Šmehlík, podem z Něm. Lus, a majitel do této doby domku č. 47 v V. Lusích.

Čís. domu 172.

Domek tento stavěn r. 1924 a nechal si jej postaviti Frant. Snídal podem z N. Lus, z čísla 74 otce Jana Snídale, a živí se prací zemědělskou za domkař.

Loano 3 února 1925.

Ant. Foldaci

Světová válka rok 1914 – 1918.

Lépe by bylo kdyby toto roky byli přeletěli přes Evropu, by čtenář nebylo ani vědělo, že roky tyto měli svoji tak dlouhou jako roky míru, když však již utrpení se stalo, jest povinností spisatelů, by doby tyto zaznamenaly svojim potomkům a budoucímu národu.
Začínám tedy psáti, na základech, svojeho prožití v obci po celou tu dobu, a na základech výnosů státních úřadů které po celou tu dobu byli jimy vydány, jsou mi známe poněvadž jsem byl v tu dobu obecním starostou, nemusil jsem já vojínem ku vojsku nastoupiti, byl jsem co starosta povinnosti této sprostěn, bych vykonával povinnosti obce, naproti státním úřadům.

Koncem července ~~1913~~ 1914, kdy žnové práce byli v plném proudu, a žně slibovali pěknou sklizeň, počal vanouti vzduchem dech, a ten dával lidem na mysl něco jako o možnosti války což mezi naším lidem bráno bud se pochybnosti a jinde zase vážně, jistého však mezi místním obyvatelstvem ničeho známo nebylo, první známkou důležitější bylo, že vojíni čtyři, kteří patřili ku praporu třetímu osmého pěšího pluku, a který toho času byl posádkou v Trebini v Hercegovině, dostali okamžité nastoupení ku vojsku, byli tedy první kteří ku vojsku nastoupily, Stojt František č. 40, Methodej Ličkyl č. 75. Leopold Houdek č. 146 a Ferdinand Vlk č. 162. poslo se 26 července 1914.
Dostavila se místní poční slavnost sv. Anny v Lustinci jindy teplá jak na slunci tak také mezi přáteli v domácnostech, v hostincích a při domácích stolicích, kdy hospodyňky

ukazovaly svoje umění na stolích svojim domácím a přátelům, avšak toto slavnost dostavila se od rána deštivá, tmavá a nepříjemným dumání, tak jindy na slavnosti této vesel, a při této slavnosti, na ptách nucený smích, v nitru však skličenost a zlá předtucha před budoucností.

Šel jsem na velkou mši svatou, kde měl kázání příbuzný našeho p. děkana profesor Jauber a tu půl kázání bylo věnováno, poslušnosti a oddanosti ku svojimu císaři do hrdel a statků, soudil jsem podle toho že tam na hoře u vládních stolů jest již pro válku vše připraveno a také jsem se nemýlil.

Odpoledne ve tři hodiny dostala místní četnická stanice pozkaz, by okamžitě vojíni kteří měly na tuto slavnost dovolenou, ihned opustili svoje místa a odebrali se ku svojim vojenským tělesům, což také vykonáno, mnohý odešel od svojich drahých napostlá.

Na den 30 července 1914 o třech hodinách ranních byl jsem probuzen dvěma úředníky od c. k. okres. hejtmanství kteří mi podali balík papírů na kterých stálo všeobecná mobilisace do 37 roků ihned nastoupiti ku vojsku každý voják, vyjma vojíny zbraně neschopné, kteří byli pro nějaké tělesné vady pro zbraň osvobozeni, avšak ti kteří patřili ku prvnímu armádnímu sboru do Krakova musily nastoupiti také ihned, místní obec patřila ku druhému armádnímu sboru do Vídně, a tito pak zbraně neschopni, byli později buďto odvedeni, aneb povoláni Cistkem.

V Mobilisačních nařízeních kterémi byli ony noc dodány byl hlavní Císařský Manifest, císaře Františka Josefa ku svojim národům, který ihned musil býti

na veřejných místech vyvěšen, mobilisace ihned musila býti veřejně bubnována, tak že ve okolních vesnicích kde mobilisační listiny byly na obecních úřadech odevzdány o půlnoci, musily také o této době býti veřejně vyhlášeny.

V Císařském nařízení stalo, totiž v Manifestě, že milovaný císař a král Rakouský a Uherský jest nucen vyhlásiti válku Srbům, kteří zosnovali plán ku zavraždění Nejjasnějšího nástupníka trůnu Františka Ferdinanda v Sarajevu, a jeho manželky, a tu také že jest nucen zastati se sirotků po tomto následníku a pomstiti je ku čemuž dovolával se pomoci Všemohoucího.

Poznámka pisatelova: Ve víře římsko katolické stojí psáno, Miluj bližního svého jako sebe samého, a miluj i nepřátely své, a dobře čiň těm kteří tobě proti venosti činí.

Hned když jsem do školy chodil, bylo žákům vštěpováno jak dobrého pomocníka máme, v kostele za něj modleno, a při kázáních vychvalován co nejkatoličnější panovník, a tento panovník podepsal válku, by se zastal sirotků, ovšem o které bylo dobře postaráno, a neuvažuje co sirotků nevyjde, válkou bude naděláno, místo odpuštění chce se mstíti a při všem tomto dovolává se pomoci Všemohoucího, ovšem vedeli jsme po přečtení tohoto Manifestu že jsou to hlouposti, že příčina války vězí v národnostech, a v Německé pozpátnovosti, avšak každá poznámka proti nařízením trestána až na hrdlo až zbavení majetku.

Když v obci Mohelnice, veřejně vyhlášená což bylo asi o 5 hodině ranní, nastaly výjevy srdce-zvoucí plakaly podíče, děti manželky a také vlhlo oko mnohému otci,

Když pohlédnul na svoje malé dítky mnohé ještě nemluvné, a přitom se myslilo, že snad za 14 dnů bude po všem, nikdo neduši že přišera války se protáhne až do 28 října 1918.
Mobilisace prohlášená 31 července 1914 a den odchodu vojínů určen na den 1 srpna 1914 Kdy byla neděle.
Občané kteří musily nastoupiti ku vojsku, na rychlo dávaly do pořádku svoje domácnosti a připravovaly se ku pannímu odchodu, většina jich šla v noci ku zpovědi a páno mnozí opouštěly svoje rodinny a svoje drahé naposled, by šli svoje tělo obětovati pro choutky Milostivého a dobrotivého císaře a krále
Výjevy při opouštění otců, od svojich dětí nechci ani psáti, avšak tolik zdělím, že malý otec co nejrychleji opustil svoje rodinu, by jemu srdce žalem nepukl.
Co se týkalo ducha bojovného, musím sděliti že vojínové dobře věděli že musí jíti na pole válečné pro zájmy Německé, a proto byl odchod dvojnásob těžký, jednak coč rodinný a druhý vlastenecký.
Ještě dne 31 července na večer musily býti vedení koně do Brna, ty které byli určeny ku potřebu vojenskou, což majitelé koní, dostaly tyto dobře zaplaceny ovšem na tu dobu.
Neděle kdy vojínové tito odešli, byla snad jedna z nejsmutnějších na obci, později lid na události válečné uvykl, a nebral již události válečné tak citlivě.
Dne 1 srpna 1914 musily býti v obci sepsány, koně a všechny vozy, čtyři pak vozy a čtyři páry koní měly býti připraveny každou chvíli pro potřeby válečné.
Vojínové ve stáří od 37 roků do 42 roků nastupovaly

Ku vojsku po poměrích dle vyhlášek až dnem 8 září 1914 byli všichni zbraně schopní vojínové do 42 roků povoláni ku svojim plukům.
Následkem pak války, také o něco podražilo obilí poměrně 1 q 23 kr. žito 23 kr. ječmen 20 kr. a vozeno na volný prodej do Hospodářského Družstva ve Vyškově.
Dnem 1 srpna oznámeno obcím c. k. okr. hejtmanstvím že, budou vydávány armádním velitelstvím seznamy ztrát, padlých, raněných, nemocných a zajatých vojínů které budou dávány do každé obce, kde veřejně vyloženy ku nahlédnutí, což také prováděno, ovšem bezúčelně neboť toho byli také opouty, že nebylo možno seznamy prohlédnouti, a jména okomolená, často údaje nesprávné, tak že ku konci, ani si občanstvo více seznamu nespo- ~~všímalo~~ všímali, a koncem roku 1917 následkem nedostatku papíru přestaly tyto vycházeti, stát pak žádal seznamy stát za všechny roky nazpět, by mohl papír tento zase spracovati.
Dnem 1 srpna zrušen nedělní klid v obchodech, následkem ~~na~~ nedostatku pracovních sil.
Dnem 3 srpna zakázáno tiskem, každé podávání zprávy o klesnutí hodnoty peněžní, aneb snehodnocení vkladů u peněžních ústavů.
Dnem 5 srpna zvolená okresní komise, pro odhad škody způsobená válkou, komise zvolená z řad starostů.
Dne 6 srpna vydán výnos tiskem až krádežním neb slovem proti podvratným živlům státu.
Dne 7 srpna vydán rozkaz, když vojenská velitelství oznámí nějakou potřebu, bezpodmínečně je vykonati.
Dne 14 srpna dáno povolání, ku obyvatelstvu, by dělalo sbírky potravin a jiných potřeb pro armádu

a chudé příslušníky narukovaných vojínů.
Na nádraží Výškovském, utvořilo se komité přádních dam z Výškova, které mělo na starosti občerstvování přes nádraží jedoucí vojíny což také prováděno asi do konce září 1915, kde obětavost dam přestala a darů se nedostávalo, a tu bylo občerstvováním konec.
S naší obce na nádraží dáváno darem pro vojíny ovoce.
Na dráze a železničním mostě, byla posádka vojenská, která měla na starosti hlídati dráhu a železniční mosty, koncem však října 1915 uznáno za bezúčelné, a následkem potřeby vojínů ~~na~~ bojiště, odeslání tito na bojiště.
Dnem 5 srpna vyplňovány archy, přihlášky ku podpoře chudých rodin, po nastoupilých vojínech ku vojsku, v čem byli veliké nesnáze, následkem proteklce u úřadů často dostal vyživovací příspěvek tady kdo jej nepotřeboval, a na druhém místě zase komu patřil tomu byl upírán.
Při počátku války vyplácáno denně na osobu dítě 40 hal. dospělý 80 h. v roce 1916 následkem stoupání životních potřeb zvýšen o 100 %.
V některých podinách ovšem ve většině byl tento vyživovací příspěvek dobrodiním, avšak také byli případy kdy tohoto příspěvku používáno ku životu nezávazánému lyrivému, a mnohou manželku přivedli ku sesti, v naší obci nebylo takých případů, ale v městech i částečně na venkově bylo případů dosti, které pak po skončení války měly v rodině nepříjemné ohledání a následky.
Dnem 15 srpna oznámeno, že jest prohlašující

zjev o dobrovolné hlášení se ku vojsku, aby bylo obci prohlášeno, kdo by dobrovolně chtěl ku vojsku nastoupiti, bude přijat kazdou chvíli, ovšem hlášení dobrovolné nebylo obci ani jediné. Hlášením tímto dosáhna čistá náladu pro válku, avšak bez výsledně.

Dne 18 srpna dobrovolný prodej koní pro armádu dobrovolně neprodán obci ani jeden kůň.

Dne 17 srpna nařízeno zdravotní opatření, na veřejných místech co největší čistota, a připraviti obecní nemocnice, a nejnutnější léky, což prohlédnuto lékařem Jos. Katloukalem z Vyškova.

Tehdejší lékař Lustiměřský podem Dech Stanislav Dink, musil hned 1 srpna nastoupiti službu lékařskou u vojska, tak že až do roku 1918 byl obec obvod Lustiměřský bez svojího lékaře, v čas potřeby dojížděl lékař z Vyškova.

Co se týkalo prohlídky masoč, byl jsem k tomu obcí pověřen já, s pomocním správy c. k. ok. hejtman.

Výnosem ze dne 11 srpna nařízeno, by automobil a každý vůz, když jeho řidič bude vyzván policejním neb státním orgánem by se zastavil, a nepodlehne může býti na místě zastřelen.

Výnosem ze dne 18 srpna 1914 dáno vezměnost obyvatelstvu jak se má chrániti cholery, zvláště upozorněno, by při počítání papírových bankovek nebyli prsty slinny v ústech, po celou dobu války nebyl v obci ani jeden případ epidemické nemoci.

Po čas války lékař Jos. Katloukal z Vyškova dvakrát očkoval obyvatelstvo proti skvrnitým neštovicím. Co se týkalo vojínů na bojišti byli tito očkování

proti všem epidemickým nemocem, nejhorší však bylo že vojínové na bojišti měli plno vší tak že nebylo nic zvláštního když jíl vlakem a dovezl sebou bílé kamarády.
Vojenské velitelství bylo později nuceno postaviti parní peci kde byly šaty vojínů čistěny.
Výnosem ze dne 14 srpna 1914 zakázáno odepříti přijmouti bankovky, což v některých obchodech provádeno, přijímány jen peníze kovové, což trestáno pokutou 200 Kr. neb vězením 14 dnů.
Výnosem 29 srpna 1914. půjčovány polníkům vojenské nepotřebné krávy, ovšem také které stěží byly nějaké práce schopny, byly to krávy obojího.

Dnem 21 srpnem 14. musily životní potřeby býti opatřeny cenou v obchodech.

Dne 29 srpna dáno povolání ku polníkům by co možná nejlíp obdělávaly pole, neboť když bude hojně potravin možno válku vykonati, co se týkalo nás doma tak ku svojí potřebě, polníci měly pole obdělávati a ve mnohém domě nebyla ani mužská síla, a žena měla býti hospodářem, hospodyní, pacholkem dívčím matkou otcem vychovatelem lékařem a t. d.
Musím doznati, že venkovské ženy počínaly si v době války hrdinně v povinnostech na ně vložených, patří jim velké procento zásluh, že národ náš válku prožil, tou samou měrou patří zásluhy stařečkům a stařenkám kteří snapětím poslední síl pracovali, ovšem že mnohého sklátilo toto namáhání ve hrob. Žena venkovská této doby války může býti

hrdá, když ze živnosti odešel vedoucí muž zůstala dílna státi, avšak když z hospodářství odešel hospodář nezůstalo hospodářství státi, pracovalo se dále, bylo oseto, zoráno, posečeno a sklizeno, což nedokázaly v žádném jiném oboru ženy co ve stavu polnickém.

Dne 28 srpna 1914 dán první výnos o soupisu obilí, mouky, slámy sena, co potřeba pro rodinu osev a dobytek, a co může býti prodáno, ovšem soupis tento byl skoro dobrovolný a mírně vázany, což v budoucnosti bylo hrozné pro rolníky a obyvatelstvo. Dále zároveň soupis koní a všeho dobytka, asi u vlády svítalo jak možno dlouho válku vésti, a tak tohoto času vojska Rakouská vnikla asi 200 km. do Ruska a vojska Německá do Francie až po řeku Marnu, ale dále to nešlo, a tu vláda Rakouská dala prohlášení svojimu obyvatelstvu, že než první ozim se tohoto roku zazelená bude po válce, a Rakousko s Německem že budou co vítězové, avšak jak tito vládnoucí měli krátký zrak, když válka zuřila ještě 5 roků. Anglický minister války Kitchener, pravil této doby zdali válka potrvá déle šesti týdnů, potrvá několik roků, a měl pravdu, u vlády Rakouské stohoto výsoku dělaly blázny, avšak se smíchem dobře počkati až na posled, kdo se směje na posled směje se nejlíp.

Dne 3 září 14. dán výnos ku sbírání listí ostružníku, ku vaření čaje, první známky o nedostatku, následkem uzavření hranic od světa, neboť Francie a Anglie uzavřeli moře pro Rakousko Uhersko.

Dne 6 září 14. dán výnos, o ubytování obyvatelstva z Haličě kol Přemyšlu, mělo býti dopravno 30 osob do obce By kol pevnosti Přemyšlu bylo lidu prázdno, následkem

však asi národnosti Slovanské, sešlo stohoto ubytování, a dopravení této do krajů národností jiných. Platíc pak stát na stravování a ubytování jednoho vystěhovalce dospělého 1 kor. a na dítě 60 hal. denně.

Dne 19 září t. oznámen odvod mladíků narozených p. 1892-93-94. který konán v Brně počátkem října.

Dne 28 září t. dán výnos, každý uprchlík z Halíče musí býti po několik dnů držen mimo obyvatelstvo, kvůli rozšiřování nemocí, stávající se totiž případy že vzmahu, přcházeli obyvatelé Halíče až do krajin našich, kde vstupovala vojska Ruská.

Dne 30 září t. dán výnos, by rolníci co nejvíce používali strojených hnojiv, by zajistili bohatou úrodu pro rok 1915. připomínány vlastenecké povinnosti.

Dne 3 října dán výnos „Akce, Zlato dal jsem za železo," totiž vyzíváno obyvatelstvo, by darovalo zlaté předměty č. k. společnosti rakouského Stříbrného kříže, ku podpoře války, a podpoře vdov a sirotků, nazpět za tyto předměty dostal dárce železný prsten, který pak mohl schlubou nositi, obyvatelé naší vesnice, však chloubu tuto nechali státu a žádné zlato za železo nevměnily.

Dne 13 října t. dán přísný zákaz, o skrývání životních potřeb, a věcí denně nezbytných v obchodech.

Dne 14 října t. nařízeno, zříditi v obci sesílenou policii pro případ nějaké spoury.

Dne 19 října, dán výnos, o soupisu všech mužů kteří nejsou u armády, počínky narození 1878 až 1890 což mělo hned brzy odvod z působilých mužů ku vojsku neboť vojska v poli válečném ubývalo, a musilo býti doplňováno.
Odvody tyto konány ve Výškově, ovšem smutné, neboť musily ku odvodu otcové rodin, odvedení mužové musily několik dnů po odvodu nastoupiti ku vojsku, kdež po 6 týdnů cvičení a poslání na pole válečné, aniž by musily býti cvičeni dobu tří roků jako v čas míru.
Dne 30 října 14. dán přísný zákaz, volně obilí prodávati, bez povolení c. k. okres. hejtmanství, mohlo se obilí prodávati jen s povolením a odevzdati Hospodářskému Družstvu ve Výškově, které i sýrárnicky dáno pod dohled státní.

Dne 30 října 14. dán obci rozkaz by pro potřeby státu bylo ihned odesláno pšenice 80 q. žita 40 q. ječmene 55 q, ovsa 190 q. za ceny: 1 q. pšenice 31 Kor. žito 22 Kor. ječmen 18·10 Kor. oves 19 Kor. Kromě ovsa dodáno, ovsa jen 25 q. poněvadž v obci nebyl, pěstován avšak vymáhán všemi prostředky, kdo by se byl dávkám vzpouzel měl býti hned oznámen a byl by dle válečných zákonů souzen.

Dne 8 listopadu 14. Akce válečného pomocného úřadu, Vánoce v poli, sbírky pro vojíny na Vánoční dárky v poli, co na vojíny darováno, napřed rozdáno na hoře, a na vojíny zůstaly buď nějaké hlouposti, aneb se nedostalo ničeho, také jeden místní občan dostal na vánoce v poli čertíka na niti.

Dne 15 listopadu 14. oznámeno, že Rusové rozšiřují pomocí roplání letáky mezy Rakouské Slovany by tito se postavili by po boku jejich, kdo by něco podobného myslil aneb jen

leták u sebe ponechal, budiž co vlastizrádce postaven před soud, případ takový se v obci nestal.

Dne 16 Listopadu T. vypsána první válečná půjčka. totiž aby obyvatelstvo upisovalo státní papíry cenné, na válečné potřeby, přitom od vlády poukazováno na vlastenecké povinnosti a t. d. na tuto válečnou půjčku v obci nebylo upsáno ničeho, za jedno nebyla nucená, a za druhé měl toho každý občan po krk, co se týkalo toho vlastenectví, neboť všemci vědomí našich Slovenských lebek říkaly veřejně, počkejte až po válce pak vámi budem účtovati, byli si vědomi celkového vítězství, ovšem že se přepočítali.

Dne 11 Listopadu T. dáno nařízení by mladíci naroz. 1892-93-94 dostavili se ku odvodu dodatečnému do Vyškova na den 16 Listopadu T.

Dne 25 Listopadu T. dán výnos, by každý vojín který přijde spolu do vnitřozemí do svojího domova byl po pět dní lékařsky prohlédnut, zdali nemá choleru, výnos byl dán, avšak lékaři byli u vojska v té době postačil výnos, nebylo třeba lékaře, ani prohlídky.

Dne 6 prosince T. dán výnos, by obcí které neodebere stát, by zakoupili obce, pro zásobení obyvatelstva místního, ovšem kdyby pak stát potřebował mohl kdykoliv na ně sáhnouti.

Dne 8 prosince T. nařízeno obci dodati 20 q ječmene do Hospod. Družstva ve Vyškově, co schází jící množství na celkový okresní kontigent ječmene který činil 125 vagonů do tohoto datum.

Dne 6 prosince 14. hlášení uprchlého obyvatelstva z Bukoviny a Haliče, kteří nebyli posud vedeni v úředních listinách, neboť bylo mnoho takých uprchlíků kteří na svoji pěst bloudili po Moravě.

Tímto koncem pak války 1914, a nikomu v Rakousku tím míně na venkově, nepřišlo na mysl, že příšera války potrvá ještě několik roků, lid v obci byl mysli otimové, před věcmi která válka sebou přináší a přinésti může, v domácnostech a soukromí nadávano a proklínán vyjasnější pánovník jak Rakouský tak Německý, dávání dáčům do horoucího pekla, avšak ani starý Lucifer si pro hlavy pomazané nepřicházel, asi měl také v této době před nimi obavu, by nemusil do fronty.
Vojínové kteří s obce nastoupili ku vojsku řádovému počátkem války a přišli do pole, bylo jich již jen asi 10% na poli válečném, 90% jich bylo, v zajetí, nemocnicích a mrtvých neb pohřešovaných, tak že jádro armády Rakouské koncem tohoto roku bylo již zničeno, vojínové jsou již na pole dodáváni s ustavičných přehlídek domobranců, totiž novojáků, kteří po 6 týdnů byli cvičeni ve zbrani a pak posláni na bojiště.
Co se týká časopisů, jsou všechny pod cenzurou, a propuštěno jen to co hlásalo vítězství a chválu Rakousku a Německu, často se stalo že přišlo jen polovice novin tištěných polovice čistý papír, to bylo cenzurou zabaveno možno skoro říci, co tištěno to 80% bež a co zabaveno to 100% pravda ovšem umlčená.

Změny

v usedlostech a domech v roku 1925.
Vzhledem budu pokračovati dále o válce, vepíši napřed změny.

Čís. domu 2. Majitel domu Antonín ~~Ko~~ Lospišík, domek prodal, svojemu sousedu Janu Smejkalovi č. 1 snad za cenu 10.000 Kč. a sám se odstěhoval do Ivanovic. Jan Smejkal domek tento skoro celý zbořil a nově postavil se dvorem pak učinil dvůr společný se dvorem svojim.

Čís. domu 5. Majitel František Školař i jeho manželka zemřeli, a dům připadnul synu jejímu Františku Školařovi.

Čís. domu 10. Majitel Frant. Kadlec prodal dům Frant. Kourkovi majiteli domu č. 13. a sám se odstěhoval ku svoji dceři provdané v Moravě Lusích, bývání v tomto domu zajistil si do smrti.

Čís. domu 13. Majitel Frant. Kourek prodal dům Antonínu Kopečnému z Lustiměře, a sám si koupil dům č. 10.

Čís. domu 22. Majitel Frant. Taus zemřel a po něm chopila se hospodářství jeho manželka Františka se synem.

Čís. domu 55 mlýn, Majitel Antonín Hratochvíl dal mlýn do nájmu, nájemci Lotoreovi za cenu roční asi 35.000 Kč.

Čís. domu 79. Obec V. Lusy stala se tímto rokem skutečným majitelem tohoto domu za cenu 65.000 Kč. Které byli vyplaceny pozemkovému úřadu. Obec tohoto roku upravila si zde stáj pro plemenné býky což stálo náklad asi 22.000 Kč. Proti tomu to chlévu povstal tehdejší ~~otec~~ přednosta četnické stanice Ant. Chloupek se zdravotních důvodů poněvadž nad tímto chlévem byla kasárna pro četnictvo, věc přišla tak daleko, až přivolána komise která vyznela ve prospěch obce, zde jeden důvod, tehdejší ochrany nájemníků zákonité, že chtěl nájemník pozouzeti budovou která jeho nebyla. Dále zde obec upravila skladiště pro dobrovolnostní sbor hasičů který byl obcí založen r. 1924.
Kromě toho zde byla kasárna pro četnictvo, a byt pro přednostu četnické stanice, dále několik bytů pro nájemníky.
Zahrada byla vysázená tohoto roku stromy ovocnými také před budovou vsazeno část stromů ovocných. Zahrada tato byla již před koupí továrníků Skutických z Výškova vysázená pěkným stromoím ovocným, avšak jak je tito koupiti, stromoví vykácali a půdu proměnili v půdu pěstnou, čím tento obci byl spolitováním odpovídáno.
Čís. domu 108 hostinec, majitel Frant. Šrus který byl zároveň majitelem čís. domu 22 tohoto roku zemřel a on ještě za živa prodal hostinec Antonínu Gemelovi který byl rodem se za cenu asi 135.000 Kč.
Nový majitel provozoval na tomto čísle, živnost hostinskou a řeznickou.
~~Čís. domu 111~~

Čís. domu 121 majitel Jan Žibyl prodal domek Frant. Gregorovi čís. domu 78 kde měl před tím svůj výminek, za cenu asi 10.000 Kč.

Čís. domu 152 Josefa Bášková, dala svůj dům svojí dceři Julii která byla provdána za četnického strážmistra Opletala, kde tohoto roku počali bydleti, mající odbytnou pense četnickou.

Čís. domu 159. Kahradníček Frant. složil trafiku a zapečetěný nálev lihovin.

Čís. domu 161 Antonín Ložný který v roce 1924 koupil domek od obce, aniž by na něm bydlil, prodal jej nájemci v této době obecní cihelny cizímu příslušníku Němcanskému rodem se

Čís. domu 167. Frant. Lospišil, dostal trafiku od Frant. Kahradníčka, a zároveň zapečetěný nálev lihovin.

Lomnice dne 3/1 1926.

Soldán

Další pokračování o válce 1914–18 —
Dne 8 ledna 15 dán výnos o soupisu koní pro klassifikaci koní která měla býti co nejdříve konána.
Dne 11 ledna 15 dán výnos o soupisu všeho obilí u polníků kteří obdělávají polí více 5 ha a zároveň počet příslušníků domácnosti kteří se z zásob živí, počátky soupisů byli mírně pozdějí nedojíždné.
Dne 16 ledna 15. dán výnos, by veškeré obilí které bylo u rolníků dnem 15 ledna se pozáno nesmí býti nikomu prodáno ani scizeno, jedině na povolení c. k. okresní hejtmanství ve Vyškově.

Dne 16 ledna 15. dán výnos, zdali přijde na obecní úřad nařízení od jakého-koliv státního tělesa v jazyku cizím musí tento býti ihned vyřízen za pomoci lidí jazyka tohoto znalého.

Dne 18 ledna 15. vyhlášeny svolávací vyhlášky kterými jsou ku vojsku povoláni za schopna uznáni při přehlídkách konaných v době od 16 listopadu do 30 prosince 1914. a byli ročníky narození 1878 až až 1886 byli to již většinou mužové a otcové kteří posud vojáky nebyli, vesnice více a více zůstávala bez mužů a hospodářských a živnostenských a řemeslnických sil a nařízení státní čím dále větší a nemožnější. V tomto nařízení také poněvadž nařízeno by pokud možno ~~odvoz~~ odvedeni mužové, vzali s sebou dobré prádlo, teplé šaty, dobré boty a dobrou teplou pokrývku, že všechny tyto součásti oděvu budou jemu zaplaceny, ovšem zaplaceny výnosem, do kapsy nedostal nikdo

ani haliče, kde již viděti nedostatek šatů pro vojáka výnosu tohoto však nebylo mnoho dbáno, většinou brali sobě vojínové jen teplejší trikovou košili a kabátek, který byl při nastoupení ku vojáku plný vší.

Dne 13 února 15. nařízen nový soupis životních potřeb chlebovin, obilí a mouky, s podotknutím, že kdo přiblíží více v únoru jako v lednu nebude trestán

Dne 6 března 15. dán výnos, by hospodyně a dcery které jsou v domácnosti povčeným vaření, by navštěvovaly kursy a ústavy kde se vaří, by se naučily šetřiti moukou a při tom připravili dosti a chutných pokrmů. Z naší obce nešel nikdo, poněvadž každá hospodyně věděla, že snídá jest málo, vyničeho že ~~nev~~ jest nic.

Dne 9 března 15. jsou výnosem zakázány všechny taneční zábavy, ovšem obyvatelstvu nebylo v této době do tance co se však týkalo divadel byly tyto dovoleny.

Dne 16 března povoleno výnosem, že vojínové kteří mají doma hospodářství a jsou ve cizinozemí, mimo pole válečné, mohou dostati 14 denní dovolenou ku jarnímu setí, ovšem na potvrzené doklady od obce, a pak na dobré vůli vojenského tělesa, u kterého vojín byl.

Dne 22 března zakázáno bez povolení c. k. okres. hejtmanství pořáželi dobytek pro potřeby místního obyvatelstva.

Dne 22 března 15. zakázáno pod přísným trestem nositi stuhy aneb odznaky trojbarevné, Slovanské

totiž bílé, červené a modré, slavná vláda Rakouská viděla v tom Rusofilství, a tak úsudek můj jest tento: Československé mužové byli dobří pro potřeby válečné, jejich manželky starci a starény, dítky ku vykonávání prací pro zásobování, peníze stojí dobytek tím způsobem, avšak za tuto Rusofilskou službu nesmět veřejně vyznati že jest národnosti Československé, a válka ještě nebyla rozhodnuta, kde si může každý domysliti, jak by se bylo vedlo národu našemu, kdyby válka byla dopadla pro Rakousko vítězně!!!

Obytná stavení v naší obci byli pojištěny většinou ~~u~~ u Hasičské pojišťovny v Brně, ~~na kat~~ každém pojištěném domě byla tabulka od pojišťovny, v barvách Československých trojbarevna, i tyto tabulky musily býti odstraněny, by nekazily vítězné nálady všech Němců.

Dne 25 března 15. nařízeno očkování proti černým neštovicím, jak děti tak osob dospělých, které pak každého roku po čas války bylo v obci Romano, bylo však u osob dospělých očkování dobrovolné, očkování v obci prováděl lékař Jos. Zadtoudal z Vyškova, pod jehož správu patřil obvod Zvoníčský po čas války.

Dne 27 března 15. dány vyhlášky o soupisu hlášení se mužů ku přehlídkám počínku 1873-90 tak že ještě muž nebyl po přehlídce jedné, ani žádné obběhnut, a již se lepily vyhlášky o přehlídkách nových.

Dne 29 března 15. stanoveny dle nařízení nové komise na obci, to bylo asi osm mužů neb čtyři včele se místním starostou, a ti měli na starosti, že musily

byli všechny pozemky osety, obdělány a úroda opět svezena, ovšem ne snad jen od této Komise, nýbrž tato měla moc, každé schopné síle v obci poručiti práci konati, neposlušnosti se přísně trestalo.
Žňové Komise byli sestaveny z mužů starších, poněvadž mladých nebylo. Kdyby ku příkladu byl majitel pozemku nechal svůj pozemek neoset, musila žňová Komise tento pozemek osetí na jeho útraty, případ tento stal se po dobu války jen jeden, v naší obci, kde osetí dvou mír stálo 90 Kč a vyženo za úrodu 92 Kč majitele Kozderkové č. 17 zůstal užitek se dvou mír 2 Kč.
Pracovitost našeho lidu venkovského byla před válkou velká avšak po čas války byla o 500 % větší tak dbali manželky sdělmi starci a staženy, by majetek zachránily pro svoje budoucí, musím zde vyznati, že kdyby v obci byli zůstali mužové bez žen, nebyli by tak vytrvale a houževnatě pracovali, jako jejich pozůstalí v jejich hospodářství, čest za to budiž památce těm vytrvalým ženám starcům a stařenám.

Dne 1 dubna 15. vyhlášena dobrovolná sbírka kovů v domácnostech pro účely válečné, totiž, zlato, stříbro, mosaz, cín, nikl, měď a t.d. sbírání měly říditi ta-postové, učitelé a t.d. Krátce sdělím, že v obci co se sebralo bylo státu pro hanbu a ne pro pomoc.

Dne 1 dubna 15. ohlášeno obci že státní geometr bude pro Vyškovsko jest v Kojetíně, Vyškovský musil nastoupiti ku vojsku a také hned v roce 1915 na Ruském bojišti padnul jménem Rigl.
Dne 8 dubna 1915 nařízená denní spotřeba mouky

neb zrní pro osobu a dítě:
Pro zemědělce denně 240 gramů moučných výrobků aneb ponechání 300 gr. zrní, pro ty kteří nebyli se svoji sklizně zásobeni 200 gramů moučných výrobků ~~a~~ denně.
Představenstvu obce nařízeno, by se psal osoby v obci které nejsou do žní zásobeny, a potřebné obilí aby v obci od rolníků koupil, napřed po žních volný prodej obilí pak mucně odvádět pro potřeby státní, až až státní orgány to tak daleko dopracovaly, že obilí a mouka byla ve vzduchu, často pokradená, tak teď velkomyslně jako starostliví otcové o svoji rodinu, ponechali chudinu obcím s prázdnými sýpkami, ostatně nebylo ještě v roce 15tem na naší obci žádného nedostatku, ohledně chlebovin.
Dne 7 dubna 15. upravena výplata životních příspěvků po chudých vojínech, až do této doby musily každého měsíce chodit ku výplatě do Ber. úřadu, nyní práce tato dána obcím, v naší obci dělal jsem práci tuto s radními, a činil obnosy v roce 1914 co byli měsíčně v naší obci vyplaceny na Vyživovacích příspěvcích asi 5000 Kor. následkem však vzrůstajícího množstva ku odchodu ku vojsku a pak následkem zvýšení o 100% vyživovacích příspěvků činil tento vyživovací příspěvek měsíčně koncem r. 1917 asi 17.000 - 17.500 Kor.
Dne 9 dubna 15. zakázáno péci pekařům rohlíky ku volnému prodeji a drobné pečivo.

Dnem 12 dubna nařízeno řemeslníkům a obchodníkům které mají na skladě výrobky neb ještě nový kov ku zpracování, jej ihned ohlásiti kovy: měď, cín, zinek, aluminium, mosaz, měď a t. d. k odbodatek kovů těchto

počal se jeviti v továrnách na střelivo, tak Rakousko hledalo nyní zásoby v domácnostech a živnostech.

Dnem 17 dubna 15. povoleno posílati vojínům v poli menší balíčky s potravou, stalo se však ve více případech že adressovaný vojín v poli místo potravy dostal prázdný balíček, za což ani vnitrozemská ani vojenská pošta nebrala zodpovědnosti.

Dnem 22 dubna 15. jsou poučovány hospodyně by neodíraly drůbeži zrní, že drůbež v létě najde si potravu v přírodě, by drůbež byla kmená kostmi rozemletými, ale to by nebylo úpatné, jen že moudří pánové zapomněli to kde kosti brát.

Dnem 25 dubna 15. nařízen soupis hovězího a vepřového dobytka, přípravy ku rekvirování jeho.

Dnem 27 dubna 15. nařízeno, do 24 hod. sebrati obci všechněn ostnatý drát a dopraviti jej na dráhu pro potřeby vojenské před zákopy co ohraničení.

Dnem 1 května 15. zakázáno všem cizím továrnám a podnikům dávati práci anebo od nich něčeho kupovati, ovšem co v podnicích bylo to později stát zrekvirovat.
Dne 14 května 15. utvořena Moravská zemská komise pro péči vrátivších se vojínů nemocných a raněných, a sice pod ochranou Jeho Excelence p. p. K. místodržitele na Moravě Dr. Oktaviana Regnera svobodného pána z Bleylebenů, který převzal, nejjasnější protektorát, avšak také Milostivé nikomu

nic nedal, výbrž sám s pokladny a zásob státních zdarma rekvíroval a pro válku dále v teplé světnici a plným žaludkem honorovat, co pravý vlastenec.
Valičtí pak dobrovolně vynucovány různé potřeby pro tuto akci, avšak vojenové stále dostávali cokoli co se právě nám nelíbilo anebo již nepotřebovali.
Byť i po válce ještěmy případy kdy Arcivévodové Radoušti brali pro svoji potřebu se zásob Červeného Kříže, ba sám císař Karel Habsburk nechal svoje manželce císařovně Zitě a svojim dětem vypláceti podporu ze státní pokladny ovšem to šla do milionu, a na venkově kde měl 20-30 mé polí nedostával ničeho, taká rodina může spý se vyživiti sama, třeba živitel musí být na poli válečném, zase jeden příklad Milujte bližního jako sebe samého.
Dnem 14 Května 15. nařízeno by byl dodán oves, pro armádu, s podotknutím že na 100 kg stát dá přímí 5 kor. a polníci nemohli ani pro svoje koně ovsa, a proto hned 16 Května nařízen soupis ovsa na den 21 Května, doposud mohl polník skrmiti jednomu koni denně 3 kg ovsa, což v tomto soupisu měl také důsledně si počítati, avšak jahnice zásobu přiznal dvůl za týden výnos nový ve kterém stálo že může skrmiti jen 1 kg a zásoby musil odevzdati, také podle toho kmeni koně vypadaly.
a také nařízeno kdo by více kmenil může býti pokutován 2000 kor. anebo vězením 3 měsíců, ovšem kdo oves a obilí měl, kmenil jak to jemu stačilo, nehledě na výnose a pokuty.
Dnem 18 Května 15. vyhlášená druhá válečná půjčka na kteroužto místní obyvatelstvo, veliké obětavosti ku válce a Rakousku neupsalo ničeho.

Ovšem musím podotknout, že nebyla tato půjčka ještě nucená jako později.

Dne 20 května 15. dány vyhlášky ku novým přehlídkám mužů a sice ročníky 1878 – 1890 pak 1892–94. tak že možno říci že ve vnitro-zemí, byť jen odvod koní neb mužů, sbírání obilí a pojízvatin, vozů a kovů a konány stále soupisy.

Dne 21 května 15. nařízeno představenstvu obce by připravilo byty pro 30 osob kteří budou do obce poslání z jižních Tyrol co uprchlíci, vystěhovaní státem, poněvadž v tuto dobu Italie vyhlásila válku, a skutečně v nejbližších dvech týdnech na dráhu do Vyškova dopravení do okresu Vyškovského přijelo těchto vystěhovalců 1600 osob, když těchto 30 osob do obce jsem přivezl, a pohlédnul na ženy dítky, staříčky a stařenky, bylo mi ku pláči, tak měli ovšem domov jako my a musily všechno zanechati a násilím do ciziny odvezeni, domluviti jsme se s nimi vůbec nemohli poněvadž byli národnosti Italské, a tu v prvních dobách domlouvali jsme se jen posunky, v letech pak 1917 mluvili již jejich děti dosti plynně česky; domovem byli z obce Mataro-co u Tridentu, o válce s Rakousku, byli toho samého smýšlení jako národ český, přáli Italii ne Rakousku, stařenka Bassetti zde zemřela a jest na hřbitově v Rustinici pochovaná,
Stát platil jim denně ku výživě 70 hal. v letech pozdějších dle drahoty byl jim výživovací příspěvek zvýšen Dobře jsem si pamatuji toho okamžiku když jsem je povozu dopravil do obecního

hostince, tu jsme jim donesly nějaké pokrmy darované hospodyňkami, poněvadž byli vyhladovění, tu když stařečkové a matky hladové dávali sousto do úst, kropily toto sousto svojimi slzami, a mnohému také z nás oko vlhlo když uvážil city vyhnanců těchto, a přeci lidi hodných a poctivých a majetných. Co se nám u nich nelíbilo byla nečistota, a pak s našemi hospodyňkami ohledně vaření nemohli ani mluviti, nejraději měli kukuřičnou polentu.

Dnem 2 června 15. nařízen soupis mladíků nar. 1897 by tito dostaviti se ku vojenskému odvodu, byli to hoši kteří ještě nemohly ani 18 roků, mnoho jich bylo odvedeno, a život vojenský na tak mladé hochy, měl na mnohé takový vliv, že zůstal zkažen ve mravní výchově na mnoho let, ba možná až do smrti, důkazy toho byli, že po válce, největších zločinů dopouštěli se tito mladíci válkou zkažení, čeho důkazem pozsudky porot a trestních vyšších soudů, ovoce války, kdo bude jednou dle učení Katolického za tyto věci zodpovídati a trpěti?

Dne 4 června 15. vydán tak zvaný „Pamětní list," o krmení koní, každý držitel koní jej dostal, a měl podle návodu krmit svoje koně, a byť to návod krmiti vším možným jen ne obilím a ovsem. Návod následoval:

Váha koně 750 kg živá: Denní krmivo: pro nejtěžší práci 2 kg kukuřice, ½ kg pohnutice, 10 kg sena, 2 kg cukru, 1 kg otrub. Ovsem kdyby hospodář byl měl kukuřici mohl krmiti, ale ta nebyla ku koupení, a tak bylo dobře ukázati Rusům ukázati pamětní list, vydaný ministerstvem a ten stačil.

Dnem 5 června 15. omezena u řezníků doba sekání masa na 5 dnů v týdnu, počátky těch dob; Roky koncem 17 roku nebylo na venkově vůbec masa.

Dnem 10 června dán výnos, že dělníci kteří budou pracovati při pracích žňových mohou do 1 září denně spotřebovati výrobků mučných že 400 gr. mouky, aneb 500 gr. obilí, osobám na venkově které nebudou pracovati při žňových pracích patří denně jen 200 gr. mouky, jak z toho viděti přálo ministerstvo žňovým dělníkům a vidělo kdo živí stát.

Dne 8 června 15. dán výnos, že rolník ani žádný majetník nesmí hovězí dobytek porážeti bez povolení c. k. okres. hejtmanství, což trestáno odnětím živnosti, aneb propadnutím celého poraženého kusu

Dne 11 června dostala naše obec důkladnou důtku od c. k. okres. hejtmanství ve Vysokově, ohledně upsání 2té válečné půjčky že obec jest bohatá a ani haléře nepsala, za vzor jsou jí dány obce Němčice za Vysokovem, zvláště obec Kučerov která upsala 180.000 Kor. ovšem té důtky jsme si ničeho neodčítali:

Dne 16 června 15. dán výnos o sepsání mužů kteří jsou narození v rocích 1865–71. byly to mužové kteří již měli až 50 roků a také v sobotu před slavností sv. Anny byly tito mužové u odvodu ve Vysokově a se 70% uznáni schopnými ovšem byla to smutná slavnost sv. Anny v Lustiměři, byli tu odvedeni otcové kteří měli již i dva syny na bojišti.

Dne 17 června 15 tedy přede žněmi rekvisice mouky a obilí v naší obci, a sbíráno. Každé kg které bylo přes povolení ministerské, ovšem lidé si svoje malé zásoby schovávaly aby nemírali hlady.

Dnem 28 června 15. vyvěšeny v obci vyhlášky o rozsudku smrti dle stanného práva vynešeným nad Františkem

Berkou z Postřelmova který se provinil svojim výrokem proti Rakousku, vyvěšeny pro postroch obyvatelstva.

Dne 5 července 15, nařízeno představenstvu obce a místní žňové komisi by do 20 července vepsala osté plochy vobci objčnmany a odhadly kolik z nich a slámy bude s 1ka. té nebo ové odrůdy obilní, pro počátek vypádalo nařízení toto dosti malichemé ale na základě tohoto odhadu dostal každý zemědělec asi za měsíc domácí arch, a tam byli položky kolik má a užívá toho roku polí čím jsou osety a dle odhadu kolik se jemu urodilo, a dle toho musil pak obilí odvádeti a dle členů rodiny dáváno jemu povolení ku mletí, a dle počtu dobytka mohl komisi žádati. Vaechu tomto musilo býti všechno vepsáno a vypočítáno nejčí jsem pro naši občany archy vyhotovil vyžádovalo to doby až 14 dní kromě toho musil stawsto věsti druhý tahý domácí arch na obci a vobou musilo to býti totožné, Rekvisice v obci vždy prováděny na základě těchto archů kdo odevzdal obilí muselo se ihned tam jemu zapsati, kdo dostal povolení ku mletí ihned tam zaneseno, a vypočítáno do které doby musí stouto moukou vystačiti

Dnem 5 července dán výnos by mládež mužská před svojim 18 rokem byla ve volných chvílích cvičena Říčením vojenským, v naší obci to činěno po dvě neděle odpoledne, a pak to zmizelo i s výnosem.

Dnem 21 července 15. zabavil stát veškerou úrodu pro svoje potřeby a sice tím okamžikem kdy jest usečena od svojich rolemi, a oprávnil jen Vlastníky zemských obilní ústav v Jimě který mohl obilí kupovati jiném

obilí nesmělo býti prodáno, ústav tento měl pro okres Výškovský, odbočku v Hospodárském Družstvu ve Výškově, kde obilí mnoho bylo dováženo za cenu státem určenou. ~~Vaizení~~

Do této doby psal jsem výnosy dle datum měsíčního a roku, avšak myslím že by to čtenáře unavovalo, a tu vepíši raději slovy mluvnými jak se věci vyvíjely:

Odvody a přehlídky:

Při počátku války nastoupili ku armádě vojínové kteří byli již skutečnými vycvičenými, a to do 37 roků svojího stáří dne 1 srpna 1914, a vojínové do svojího stáří 42 roků nastoupili počátkem září 1914.

Během však války konány ustavičné odvody a přehlídky, na ty muže kteří před válkou vojny nebyli a pak na mladíky kteří dorůstali, tak že, se válce byli povoláni muži narozených v letech 1865 — 1898 —

Teď uvedu muže kteří byli u vojska dle postupu čísel domů, a zároveň u jednotlivých patřičné poznámky:

Čís. domu 1. Jan Smejkal kovář, obec byla většinou bez kováře možno sobě představiti když obec kováři kteří v obci byli byli u vojska jaké mohli býti hospodářské stroje a potřeby hospodářské pro spracování půdy, posílal jsem mnoho žádostí za jejich spropštění avšak skoro bezvýsledně, — pustily nám kováře jen na několik dnů v roce.

Čís. 2. Antonín Pospíšil, domkař. ženat.

" 4. Frant. Bebar domkař a zedník. ženat.

Čís. domu 5. frant. Školař, zedník, svobodný.
" " 7. Martin Lospišil domkař, ženat.
" " 8. Rudolf Gregor Rozenník a malý rolník, který by zajat v Rusku, a tam vstoupil do Legií vrátil se co Ruský Legionář.
Čís. domu 11. Frant. Adamec, domkař a obecní sluha, ženatý, který následkem choroby, kterou si domoc od vojska, po válce ve svojim domově podlehnul zemři
Čís. domu 13. Kovář dělník z Rustimerského Velkostatku, ženat, byl zajat v Rusku.
Čís. domu 14. Jan Šírek domkař malý rolník, padnul na bojišti Italském zanechav vdovu a sedm malých dětí.
Čís. domu 18. Klíska, svobodný padnul na bojišti Italském ve stáří 19 roků.
Čís. domu 19. Jan Lospišil rolník, ženat.
" " 20 Jan Rozsypal, studující, po válce pak učitel svobodný.
Čís. domu 21. Karel Strejt rolník, ženatý.
" " 23 Václav Šírek domkař a krejčí, ženatý. a syn jeho Josef student-přípravní.
" " 24. Matěj Janoušek, rolník, uznán co Invalida na vnitřní nákoje, ženatý.
Čís. 25, Michael Vojtíšmy, rolník, ženatý, a jeho dva synové Arnošt a Bohumil, oba svobodní.
Čís. 26. Frant. Janoušek, rolník, ženatý, vrátil se Invalida maje prostřelenou pravu.
Čís. 27. Stanislav Zarácek, rolnický syn, svobodný, padnul na Italském bojišti.
Čís. 28. Jan Korčian, rolník, ženatý, zajat v Rusku vrátil se co Ruský Legionář.
Čís. 30 Aleksandr Klimeš, rolník, ženatý, stal se

nezvěstným na Ruském bojišti a více se nevrátil.
Čís. domu 33. Kaspar Provazník, polník, ženatý.
" " 35. Vojtěch Adamec, ženatý, obchodní příručí stal se nezvěstným na Ruském bojišti.
Čís. domu 37. Jan Indra, ženatý, polník a řezník.
" " 38. Tomáš Mlýnek, polník ženatý.
" " 39. Josef Spisar, polnický syn, svobodný.
" " 40. Frant. Strejt, stojní zámečník a šofér svobod.
" " 41. Jan Dolnal, polník ženatý, a jeho bratr Bedřich polnický syn, svobodný.
Čís. 44. Josef Čihrych, polník ženatý.
" 46. Jaromír Fiehar, svobodný, pomocník obuvnický.
" 47. Josef Šmehlík ženatý, zedník, zajat v Rusku, vrátil se co Ruský legionář, bratři jeho: Jan Šmehlík, zedník ženatý zajat v Rusku vrátil se co Ruský legionář, Bohumil Šmehlík dělník u Velkostatky v Lustinci, zajat v Rusku vrátil se co Ruský legionář a také se na Sibiři oženil, s manželkou Ruskou přišel do svojeho domova.
Čís. domu 50. Bartoloměj Fiehar, ženatý, obchod ovocem.
" " 51. Teodor Kokoupil, zedník, zajat v Rusku ženatý.
" " 55. Antonín Kratochvíl, mlynář, ženatý.
" " 56. Augustin Skočdopole, krejčí, ženatý.
" " 57. Josef Adamec, ženatý, domkař.
" " 59 Jan Veselý, ženatý, dělník s kamenem Comu zajat v Itálii, kde vstoupil do legie, odtud po 28 říjnu 1918 dovezen nemocen do Prahy kde zemřel.
Čís. domu 61. Josef Funticich polnický syn, svobodný, který měl kuličkou prostřelené plíce, a zůstal na živu a dále se živil prací zemědělskou.

Jeho bratr Jan Juntiček, svobodný, rolnický syn a jednik.

Čís. domu 65. Robert Matoušek, ženatý, rolník, zajat v Rusku.

Čís. 66. Frant. Rozehnal, rolník, ženatý.

" 67. Jan Navrátil, ženatý, strojvedoucí v mlékárně v Lustinění.

Čís. 68. Tomáš Ivora, řezník a domkař, stal se nezvěstným na Ruském bojišti, ženatý, více se nevrátil

Čís. 70. Alois Umela, ženatý, obchod s lužním smíšeným

Čís. 71. Frant. Krompl, rolník, ženatý, pancíř do hlavy upadnul v bezvědomí do Ruského zajetí odkud se zdraví navrátil.

Čís. 72. Jan Vojáček, ženatý, dělník v Lomu Kamenném stal se nezvěstným na Italském bojišti, odkud se nevrátil.

Čís. 73. Methodej Šikhyl, rolník, ženatý.

" 74. Frant. Šnídal, svobodný, a jeho bratr Josef Šnídal, svobodný, jednik.

" 75. Teodor Otevřel, rolník, ženatý, zajat v Rusku

" 76. Jan Olšín, rolník, ženatý.

" 78. Rudolf Malý, rolník, ženatý.

" 80. Nájemci na obecním hostinci postupně po sobě Josef Šťastný ženatý Klempíř, a Alois Filip Kaje ženatý.

Čís. domu 81. Frant. Kozár ženatý, obchod hovězím dobytkem, zajat v Rusku.

Čís. 83. Jan Zbořil, ženatý, rolník a jeho bratr, rolnický svobodný syn Benedikt Zbořil.

Čís. 86. Jan Komárek, krejčovský pomocník, svobodný

Čís. 89 Frant. Janoušek, ženatý, rolník.

Čís. domu 90. Jan Bebar, ženatý, polník, a jeho syn Jan Bebar, který byl raněn na Halském bojišti, v nemocnici poranění svému podlehnul, mrtvola jeho dovezená do Věm. Lup, kde pochován na hřbitově v Lustinči, na výlohy otcovy, byl svoboden, vyučen sedlářství.

Čís. domu 92. Frant. Hajzek, svobodný, dělník v cihelni v Lustinči, onemocněl v Halči, a v Krakově v nemocnici zemřel.

Čís. domu 93. Karel Žukal, svobodný, polnický syn, zajat v Rusku, odkud se vrátil co Ruský legionář.

Čís. domu 94. Jan Žukal, jednik, ženatý, zajat v Rusku a jeho bratr Jiří Žukal, svobodný také zajat v Rusku.

Čís. domu 95. Karel Jedra, ženatý, polník.

" " 96. ~~Jan~~ Josef Krátký, ženatý, polník a jeho nevlastní bratr, Karel Krátký, svobodný, ~~polník~~ jednik

Čís. 97. Jan Loufal, ženatý, polník.

" 98. Josef Ruda, " " uznán co invalida mající postřelenou kuličkou plíce, zůstal na jižu a živí se prací zemědělskou.

Čís. 99. Bohumír Provazník svobodný polnický syn a jeho bratr Jan svobodný, vyučen pivovárnictví

Čís. 102. Emil Vitek, ženatý, polník, donesl si chorobu s Tyrol, a doma chorobě této podlehnul.

Čís. 103. Jan Provazník ženatý, polník.

" 104. Frant. Spisar ženatý, polník, zajat v Rusku odkud se vrátil co Ruský legionář.

Čís. 105. Donát Beneš, ženatý polník, zajat v Rusku, a bratr jeho Vojtěch Beneš svobodný,

pekařský pomocník.

Čís. domu 106. Konrád Karych, ženatý, polník, zajat v Rusku.

Čís. domu 109. Frant. Adamec, ženatý, polník.

" " 110. Frant. Janoušek, " "

" " 113. Jan Sedláček, ženatý, klempířský mistr.

" " 114. Vojtěch Sedláček, svobodný, zedník.

" " 116. Karel Adamec, ženatý, domkař.

" " 117. Jan Šťastný, ženatý, obchod ovocem.

" " 118. Karel Lehal, ženatý, zemědělec.

" " 119 Karel Matoušek, svobodný, zedník, stal se nezvěstným na Ruském bojišti, odkud se nevrátil.

Čís. domu 121. Jan Kávodný, ženatý, zedník.

" " 122. Karel Knap, ženatý, zedník, přišel co Invalida maje pohmožděnou ruku.

Čís. domu 123. Frant. Lehal, domkař, ženatý, a jeho syn ~~Lehl~~ František svobodný který padnul na Ruském bojišti.

Čís. domu 126. Jos. Maléček, ženatý, obuvnický mistr.

" " 127. Karel Adamec. " Krejčovský "

" " 129. Knap František, svobodný, zedník, zajat v Rusku odkud se vrátil co Ruský legionář tam také přestoupil na víru pravoslavnou křestní jméno přijal Mikuláš, a vzal sobě za manželku Ruskyni, se kterou přijel do svojího domova. Dále Jan Knap a Jaroslav Knap bližšího bratři oba svobodní.

Čís. domu 78 postupně v cizolách domu opomenuto.

Karel Gregor, svobodný, úředník v Lesní Kontribuční spořitelně ve Vyškově, zajat v Rusku, odkud se vrátil

co Ruský legionář.

Čís. domu 130. Jan Sedlák svobodný strojní zámečník a jeho bratr Karel Sedlák praktikant na bajnolu, svobodný.

Čís. domu 132. František Letrdo, ženatý, domkař.

" " 134. Josef Hroza, ženatý, dohlížitel u zedníků.

" " 135 Josef Macek " krejčí.

" " 136 Šimon Adamec, dělník v Lomu Kamenim svobodný.

Čís. 137. Jan Taus, ženatý polník.

" 140 Methodej Letzyela ženatý, mistr Kovářský.

" 144. Karel Lospišil ženatý, zedník, a jeho bratr František zedník svobodný, kterýž byl raněn do dolní čeliści úst a krku, při čemž ztratil hlas, tak že mohl mluviti jen polohlasitě.

Čís. domu 146. Leopold Kondetka, dělník v Lomu Kamen. ženatý zajat v Srbsku kde také stal se nezvěstným a více se nevrátil.

Čís. 148. Karel Tomášek, ženatý, domkař.

" 150 Antonin Drbal, domkař, ženatý, zedník.

" 151 Karel Žedníček, zedník, ženatý.

" 152. Jan Navrátil, maličký mistr, svobodný, padnul na Ruském bojišti.

Čís. – 153. Karel Strejt, ženatý mistr obuvnický, a jeho synové Jiří svoboden, pomocník obuvnický, Alois, svoboden, pomocník obuvnický a frant. svoboden, pomocník stolařský.

Čís. 154. Konrád Veselý svobodný, pomocník obuvnický, a jeho bratr Karel Veselý svobodný zedník.

Čís. 155. Antonín Vyslouzil, ženatý, domkař.

čís. domu 157. Frant. Loubal, ženatý, domkař, Rejčí.
" " 158 Robert Janoušek, ženatý, zedník.
" " 159 Frant. Zakrzewniček, ženatý, zedník, vrátil se co Invalida, maje ruku levou uraženou po loket.
čís. domu 161. Frant. Vaníček, ženatý, místní cihlářský.
Antonín Křeblík ženatý, zajat v Rusku, a vrátil se co Ruský Legionář.
čís. – 162. Ferdinand Vek, ženatý, zedník, vrátil se co Invalida maje raněnou ruku.
čís. domu 164. Jan Loubal, ženatý, zedník
" " 165 Frant. Vedek, ženatý, domkař a Rejčí.
byl zajat v Rusku.
čís. domu 57 b. Frant. Sekanina, ženatý, zedník.

Do konce r. 1918 nebylo více čísel domů v obci.
Zajisté až potomci v budoucnosti budou čísti knihu tuto pozastaví se nad počtem mužů, kteří v tu dobu museli konati službu vojenskou.
Dle tohoto počtu mohou sobě také předložiti jaký mohl býti život v obci, jaká mohla býti práce jak zemědělská tak také řemeslná, když tak také to bylo v každé obci.

Aprovisace a Regerisace.

Jsou to dvě slova, která do roku ~~19~~ 1915 nebyla v naší obci známá, a bylo by bývalo lépe kdybychom smysl těchto slov nebyli poznali.
Aprovisace, znamená, prodávání neb vydávání živočichů potřeb na čistky, s označením množství

na jistou dobu připadajících životních potřeb. Regbisice, znamená státem zabavené životní potřeby neb věci zboží, u vyrabitele neb majetníka, za pevnou cenu státem určenou, kterýžto zboží neb životní potřeby pak stát buď dobrovolně neb násilím odebíral neb krátce bral.

Při vypuknutí světové války 1 srpna 1914 nenapadlo nikomu, na venkově že bude nedostatek ba snad to nenapadlo ani hlavám všemocným válku vedoucím, neboť vládní prohlášení Rakouské znělo ~~Kolem~~ Kolem 25 srpna 1914 následovně: Nežli se první ozim (obilí) tohoto roku zazelená, budeme mír, tak počítali mír asi kolem 30 září 1914 neboť v té době se již ozim zelená, ovšem že se přepočítali. Minister války, v Anglie, jménem Kitschener, prohlásil v té době, potrvá-li válka více šesti týdnů potrvá několik roků, od Rakouské vlády byl nátlak tento nazván bláznovstvím, avšak ti kteří to prohlásily ti byli sami blázni, poněvadž neměli světového přehledu, jaký měl minister Kitschener.

V roku 1914 spotřebinami i válečným materiálem se plýtvalo, sami vojáci říkali že výživné pokrmy nebyli snědeny v jakém množství byli ve vojenských kuchyních vařeny, ovšem ve vnitřozemí na bojišti ~~ovšem~~ podle bitevních okolností někdy přebytek někdy nedostatek.

Za vojskem na bojiště vozeny ohromné zásoby potravin hlavně obilí a moukly což při ústupech vojska bylo zničeno, a ve vnitřozemí pak scházelo.

První nedostatky potravin počali se jevati v roce 1916, stát na základě císařského nařízení zabavil

celou úrodu hned jak byla kosou oddělená odzemní, určil cenu jednotných potravin, a přísné tresty na ty kteří ceny tyto překročili.
První zdražování obilnin počalo v roce 1916 avšak ne od státu nýbrž jak se říká pod rukou, a počalo následovně: Rolník potřebovat, oděv, prádlo, hospodářské stroje opravy a t.d. když přišel potřebné koupiti, řekneme jemu prodavatel nemám, a čekal až rolník řekneme vyměním za potraviny, a tu ~~to~~ prodávány vlastně vyměňovány potřeby za potraviny, horší bylo těmi kteří neměly co vyměniti, ti pak byli nuceni takovou cenu zaplatiti na penězích jakou obchodník vůbec prodavatel požadoval, následkem toho, a pak následkem starosti sebezachování a svoje rodiny před hladem, úměrně stoupali ceny napřed látek, prádla a vůbec všeho, co se prodávalo, a na proti tomu také ceny potravin, ovšem v prodeji pod rukou, co vydáváno od státu nebylo drahé, (životní potřeby) ale to jednou bylo a dvakrát ne, ovšem žaludku nemohlo se říci aby počkal týden neb měsíc.
Všechny domácí potřeby vydávány na lístky, vydané na základě císařského nařízení, poněvadž tehdejší Říšská rada nezasedala, a neměla žádné moci, moc měly hlavy pomazané a korunované.
Mouka vydávána na lístky, těm kteří neměly svoje zásoby, předpis mouky byl v roce 1917-18-19 takový že kdyby byl měl býti stoho žír, musil by každý umříti hlady, nehledě k tomu, že když i lístek na mouku a chleba měl, který jmil na týden, často na celý týden ničeho nedostal, proti čemu nebylo odvolání, jen naděje že dostane až budou státní

vydavatelny míti, úřady vydávaly mouku následovně:
Přede zněmi doneseny od úřadu katastrální výměry půdy u každého majitele pozemků, a zjištěno kdo pozemky tyto užívá a čím jsou osety, teď učiněn odhad po 1 míře kolik může býti namláceno, a teď dostal každý zemědělec který pozemek užíval tak zvaný, Soupisný arch, a tam stálo na prvním listu, kolik jest v domácnosti osob, a kolik se jich stravuje, a kolik je jich nad 14 roků, poněvadž pod 14 roků považován za lehko-pracujícího-nad 14 roků za těž-ko pracujícího, kteří měly vyměřenou větší dávku mouky na den asi o 50 gr.
Na dalším místě, Soupisního archu, byli položky o stavu plochy osevní, na příklad, pšenici osetá 1 ha výnos po 1 ha 10-16 q. zrní podle toho jak se urodilo, na sedbu potřebuje pro příští rok 1 ha 200 kg a na zásobení domácích příslušníků patří jemu 300 kg jest spolu 500 kg zbytek vypočítán, a musil býti odevzdán Válečnému obilnímu ústavu v Brně, my jsme obilí vozili do odbočky tohoto ústavu, Hospodářské Družstvo ve Vyškově, které proměněno na státní skladiště, a úředničtvo tam zaměstnané, dáno pod poslušnost státu, tak že rolníci neměli v tomto skladišti které za svoje peníze postavili ani slova proti tomu promluvit.
Ceny za obilniny platil stát postupem času následovně: (ceny tak zvané maximální) Pšenici 20-80 Kr. Žito 20-80 Kr. Ječmen 20-60 Kr. Oves 16-40 Kr. pod rukou co některým rolníkům z bylo placeno za 1 q chlebovci 100-600 Kr. ovšem pakli

takový prodej přišel před soud trestán do tisíců Kr. a vězením do 6 měsíců.
Válečný obilní ústav v Brně, nařizoval tedy svoje odbočce ve Vyškově, jak mnoho má obilí a kolik jsou lot. pro státní potřebu, zdali co bylo semleto ve mlýnech, Hrozek, Křečlovice, a Soběnek Vyškov, a tu starostové obcí musily jíti na c.k. okresní hejtmanství ve Vyškově, a pěkně prositi by jim byla nějaká mouka přidělená pro místní obyvatelstvo, což se dělo podle seznamu nezásobených které musil starosta míti v seznamu, mnohdy šel jsem s prázdnou, ničeho nedostav, ba hodně ještě vyplísněn od vězení obilí, že dostanem mouku, ovšem obilí bylo dávno již bylo odvezeno, a státní nenasytný jícen žral tím víc po potřebě, a tu jsem po mlýnech vždy hledal něco obilí ~~po mlýnech~~ pod rukou koupiti pro místní nezásobené, a včas nejvyšší potřeby pak jsem mouku prodával chudině.
Mouka vydávána ~~když~~ byla, každou sobotu v obecní radnici č. 80, a vydával jsem ji spolu s Josefem Holmalem co náměstkem, který byl od nastoupení ku vojsku osvobozen jako já pro práci v obci.
Cena mouky byla také povstupem války a jakosti měněná 1 kg 0·40 – 1 Kr. – 1·20 Kr. pod rukou prodávána od mlynářů až 800 – 1400 Kr za 100 kg. byli však při tom přistiženi, pak následoval trest do mnoha tisíců což se také stalo místnímu mlynáři Ant. Krotoshvilovi č. 55. na kterého takový prodej byl uvalen od samotných kupujících hostů kteří sem chodili k němu kupovat pod rukou mouku až od Ostrova, Glansha a Houpsu, a pak za doby již mou

Republiky souzen v Brně a potrestán mnoha tisíci Kč. pokutou, poněvadž válečné předpisy vykonávány až v r. 1920 co se týkalo zásobování potravinami.
Chtěje psáti pravdu, musím se také zmíniti o povahách lidstva, v této době.
Přední jako rolník musím psáti o povahách rolnictva. Většina rolníků měla soucit s obyvatelstvem nezásobeným a podle možnosti co z bylo prodala z bytky obilí za cenu přiměřenou, zvláště svojim dělníkům a podílům dívek a čeledínů, pak svojim příbuzným, ale našli se také tací rolníci, že i kdyby byli vydělali snad sobě větší nedostatek u nezásobených nebyli by pomohli za cenu přiměřenou prodati jim obilí neb mouky hlad po penězích umrtvoval jejich city.
Co se týkalo nezásobených, byli mezi nimy skutečně rodiny které prodělávaly léta 1916-1920 více o hladu jako nasycení, ale našli se také tací, kteří na rolnících s pláčem a jidášskou prosbou za lacný peníz obilí a mouku koupili jsouce pak sami zásobeni přebytek za lacný peníz koupený, velice drahо jiným nezásobeným sobě rovným prodávali, počítajíce při tom že musily ohromné peníze rolníkům za tu mouku neb obilí zaplatiti, stalo se případy kdy nezásobený koupil 100 kg obilí za 100-200 Kč. jsa sám zásoben, požadoval po svojim bližním za to množství 400-600 Kč.
Samotnému stalo se mne případy kdy žena plakala při vydávání mouky, že má dítky hladové, co bylo možno učinil jsem, a po válce vyšlo na povrch, že mouku kterou jsem ji prodal za 1 kg 50-60 hal, nesla do Výškova neb Leostějova a prodala 1 kg za 8-14 Kč. Zde bylo viděti vyspělost

a cit člověka, že může býti sebe lepší vyškolení sebe lepší víra, a rodinné vychování, člověk vrací se ku svojim vrozeným pudům, láska ku mamonu, aneb zýdychy a všude najdeme kouzlo mezi obilím.
Vrátím se ještě ku domácím, archům soupisným vedle položky vypočítání výnosu obilnin byla položka, o zapisování odevzdaného obilí, Válečnému obilnímu ústavu, dále byla položka povolení mletí a šrotování, když chtěl polník neb majitel obilí které si sám vypěstoval mleti jej na mouku, tu musil jeti ku starostovi kde byl napsán onino přihlašovací lístek ku mletí vystavený na základě domácího soupisného archu, kolik se v domácnosti stravuje, těžko a lehko pracujících, kolik jim připadá denně jisti na osobu 200–300 gr. obilí a na jakou dobu má s tím žádaným mlivem vystačiti, tahý přihlašovací lístek poslán ku c. k. okres. hejtmanství ve Vyškově, tam přezkoušen, buďto schválen opraven neb zamítnut, a poslán nazpět na obecní úřad, který jej vydal polníku který o mletí žádal.
Bez mlacího lístku nesmělo býti obilí mleto, a kdo neměl svoje vlastní obilí na pozemku svojim vypěstované aneb na pozemku vynajmutém nesměl sibe mleti; ten připadal pod Sprovizace obce.
Mlací lístky byli vydávány na dobu asi dvou měsíců, tak že polník měl třeba 80 kg pšenice a 50 žita tak že mohl mouku donésti domů na zamu.
Rolnici bylo nucení mleti na lístky dvakrát ano když měl známého mlynáře, tak i třikrát, panovaci dělníci jinak nechtěli pracovati, jen za stravu a mouku neb obilí;
Druhé mletí na lístek bylo třestní jak pro mlynáře

tak pro rolníka, byli zvláštní komisaři od Válečného obilního ústavu a ti chodili do mlýnů prohlížeti mlecí lístky a zásoby mouky a obilí, pokud nebylo vše v pořádku, obilí zabaveno pro stát anebo učiněna řádná pokuta jak mlynáři tak majiteli obilí.
V této době se mnoho mlynářů obohatilo, poněvadž když se mlelo na lístek po druhé, tu mlynář byl pánem, a dal mouky co chtěl, a mouku jakou chtěl, pečivo v té době a chleba vypadaly jako by to bylo z otrub, poněvadž všechno možné tam bylo jenom ne čistá mouka, ta se mlynu putovala za drahé peníze, tam, kdo měl zase peníze.
Co se týkalo zrotování obilí pro dobytek, musil byti také lístek od c. k. okres. hejtmanství a sice jen na obilí prostřední, a tu byla zase stanovená výše obilí prostředního 5 kg na 100 kg zrní, a z toho měl vyživiti a vykrmiti dobytek a drůbež, ve skutku možné to nebylo, avšak státní úřady na tom trvali a také trestali, vždyť to bylo dle císař. nařízení, a tu častokráte hledel jsem na komisary u c. k. okres. hejtmanství ve Vyškově, na četnictvo a komisary ve mlýnech ba naše poslance, kteří byli přeci kost z kosti slovanské a krev z krve české, avšak žádná milost žádný pardon, dle paragrafů trest a pokuta, vše pro část pro Rakousko, pro milovaného císaře, který byl nanejvýš katolický, ale spojil se s Vilémem který byl protestant, a se Sultánem který byl Mohamed, (Blahoslavení chudí duchem) úřady z 80% úředníků neznali smilování, a tu se ozvětlilo staré přísloví, Ti chleba jíž, toho píseň

zpívej, a tu kladu na srdce našim potomkům by nikdy neznali větší vlastence, jako ty kteří jsou se svojí vlastí zrostlí, totiž s půdou a kdo jí cizí chléb jest nucen při těžkých dobách, zpívati takovou notu jakou jemu chlebodárce napíše dovolí. Jsem si tolik důvodu do této knihy napsati, poněvadž jsem to prožil, viděl a pozoroval; vlastenectví po Bělohorské bitvě bylo udrženo pod dostojnými stříchami venkovskými, a matky těchto domácích dali národu muže vlastence buditele, nebojácné průkopníky a tod chlouba venkova, a v čas války kdo to byl kdo živil národ města, a t.d. byla to venkovská žena, ať polnice neb nádenice, která sela žala shlížela a světu dávala, a co klidila? Muže vzali na pole bitevní, syny často pochovala a koule a granáty brali jemu pšeni svadební neb potřební, koně vzal stát, vozy potřebował stát, stroje neměl kdo opraviti, ale stála zde žena venkovská která nezoufala ale pracovala, a nezavřela dílnu jako žena městská po odchodu mužově nýbrž se projitou pilí v dílně svojí pracovala na polích potem předků svojich prosáklou, a mohu směle napsati nebýti venkovských žen národ musil zemříti hlady, proto čest památce ženám které verně po pět roků plnili povinnosti nejen svoje ale také mužovy a t.d.

Dále císařským nařízením, zabavena řepa, slunečnice, prodáván také na lístky a sice:

Pokud zásoba stačila, jmel lístek na 1½ kg na osobu a měsíc, avšak postupem času jmel lístek na ½ kg osobu a měsíc, poněvadž stát užíval pro koupi válečn

materiálu v cizině cukru, a tu platilo se cukrem za hranicemi jako zlatem, vzniklo pravidla, že Rakousko má cukr bílí, následkem toho byl v zemi nedostatek cukru, a když objevil se cukr na prodej pod rukou dávány za něj ceny skromné, ovšem bylo to trestné.
Dále stát zabavil brambory, a tu musily rolníci na přání a potřebu Válečného obilního ústavu vozíti brambory na dráhu tam naložiti do vagonů a tyto ~~šla~~ jeli na místo určení, nic nevadilo když toto se dělo třeba při mrazu, a brambory než přišlo na svojo místo že zmrzli, nařídili to páni a ti práci měli rozum a ve venkovský starosta který často stoho zrazoval by počkáno bylo na dobu teplejší, jak mi jedenkrát řekmul komisař Slezáček na c.k. okres. hejtmanství ve Vyškově, po tím vám nic není, na to jsme my, kteří tomu rozumíme, vy se starejte by brambory byli dovezeny na dráhu.
Často se stalo když brambory měli býti vydávány na lístky ve městech byli ve vagonu zmrzlé a ve stavu nalmilém, tu buďto odvezeny do řeky aneb poslány do Lihovarů ku spracování Lihu zdali ještě se hodily a tu pak na tím vydělávaly lihovary národ Zrapolský.
Obec pouze odváděla 1000 - 1300 q brambor státu následek byl nedostatek v obci, a vnitřní chovu dobytka.
Dále zabavil stát kávu, která měla býti prodávána na lístky, než-li však k tomu došlo, káva v obchodu zmizela, a tu stát připravil náhrou kávovou náhražku, která taktéž prodávána na lístky, ovšem byla to pomletá směs, že kdyby to prodával obchodník v čas míru, tak by to jemu sebrali, do hnojiska vysipali

a obchodníka zavřeli, že uškodí tím na zdraví lidu, avšak v té době bylo nám pováno, že kávová náhražka zdravější kávy zrnkové, neb žitné.
Dále zabavil stát mýdlo a všechny omastky, mýdlo prodáváno na lístky, avšak mýdlo to nebylo co se prodávalo výběr byla to nějaká břečka, když tím hospodyně vyprala bylo prádlo horší jako před tím, v domácnostech, kde ještě měli nějakou mastnotu vařeno mýdlo domácí které bylo lepší než na lístky kupované.
Dále stát zabavil tabák, a ten prodáván na lístky a více tak, že každý kuřák musil míti lístek potvrzený od finanční stráže ve Výškově, musil sobě určiti jistou trafiku a tam jednou týdně neb za čtmáct dní dostal svůj předepsaný podíl, na týden dostal jedni packli tabáku, neb 20 cigaret a t.d. více koupiti nedostal, pro kuřáka velice málo, avšak stát věděl sobě rady, nechal nasbírati všech listí, ostrkové, třešňové, habrové a t.d. toto usušil na drobno nechal pražati, polil nějakou tabákovou tresti, a byla tabáková náhražka hotová 1 packle za 1 kor. tato náhražka byla ku prodeji volná, a výborná, při větším kouření smrtelná.
Náruživý kuřáci kouřili rozličné listí, sám jsem při náruživé kuřácké náklonosti kouřil, bramborovou nať, trávy z jetele a sena t.d. ovšem žádné spáleniště tak nesmrdělo jako tento požitek.
Dále stát zabavil mléko a máslo, mléko musily každý kdo měl krávu dodávati do mlékárny v Rudníci, za cenu maximální, množství mléka předepsáno c.k. okres. hejtmanstvím ve Výškově, když mléko nemohl aneb nechtěl dodati, následoval trest peněžitý dosti citelný. Mlékárna pak musila dodávati do měst

dodávati mléko neb máslo, což prodáváno také na čistky.
Ve všech oborech hospodářských byli tehdy páni hejtmanové a komisaři velice dobře obeznámeni a zapracovaní při c.k. okres. hejtmanstvích a Válečných ústavech pro zásobování uvádím následující:
Na okresním hejtmanství Novo-Městském na Moravě vyjel toho času zapracovaný mlékařský komisař od jmenovaného c.k. hejtmanství, do jisté vesnice ~~vesnice~~ by uvedl dodávání mléka do pořádku, a tu dostavil se ku rolníkovy který měl dvě krávy a jednu jalovici, a počalo úřední jednání. Komisař praví ku rolníkovy, kolik dojí denně litrů mléka tato kráva rolník odpovídá ~~kolik~~, dobře praví komisař, kolik dojí druhá kráva, rolník zase odpovídá, na to komisař a kolik dojí třetí kráva? Rolník zůstává zarážen a praví, pane komisaři to je jalovice to není kráva, komisař na to, netáži se vás jestli jest to jalovice neb kráva, táži se vás kolik dojí, rolník neví má či se smáti aneb co má činiti, a odpovídá jemu jako po prvé, tu komisař rozezlen nad takou odpovědí zase, chce rolníku vyměřiti trest za to že jemu nechce říci kolik jalovice dá denně litrů mléka, tu rolník nechtěje míti ostudu, vysvětlyje panu komisaři jakou proceduru musí jalovice prodělati než bude dojiti. Zpráva tato uveřejněná novinami sám jsem ji četl, kde podrobně byl p. komisař, rolník a obec jmenováni.
Milý čtenáři vžij se do těchto poměrů, když takých učenců bylo více, ti nad tebou měli moc a právo jaké mohli býti jejich náhledy

a nařízení v hospodářství a ty by jej jich musil bezohledně poslouchati, co by jsi o tom myslil a jak by se tí vedlo.

Více nad nutnosti podotýkati. DÁLE DO VÁNOČNÍ 2001

Dále zabaveno bylo sádlo, máslo, veškeré tuky a oleje do požívání lidskému způsobilé, a všechno prodáváno na lístky vládou vydané, na lístkách určená denní spotřeba člověka, avšak musím vyznati, že mastnota úplně s obchodu zmizela, tak že na lístky ničeho nedostal, a jaký omaštek že zabitého zvířat byl, ten prodáván pod rukou za drahé peníze.

Co se týkalo domácích zabijaček vepří pro domácí potřebu, tu každá porážka musila býti hlášena na obecním úřadě, pravdě měla býti zjištěná váha a podle váhy, pak byla určená dávka sádla, kterou musil majitel odevzdati státu za maximální cenu, do 100 kg váhy vepře musil odevzdati 3 kg rozpuštěného sádla, nad 100 kg váhy, byla dávka 5 kg sádla, ovšem že přes 100 kg žádné prase nemělo, totiž nebylo přihlášeno, a obecní úřad prohlížeti nešel, tak že sbíráno, vesměs po 3 kg, sádlo sbíráno jednou neb dvakrát v roce středisko, Rolnická Mlékárna v Prostějově kde bylo dáváno do sudů, a posíláno do měst, anebo tam kde Válečný úřad zásobovací v Brně nařídil.

Dále zabaveny všechny kovy a sice: Mosaz, cínk, zinek, bronz, měď, zlato, stříbro, aluminium a t. d. vyjma železo.

Napřed byl dům od domu soupis těchto předmětů, a pak nařízeno pod přísným trestem, předměty tyto odevzdávati, sběrna byla v obecním hostinci v Němčicích č. 80, kde byl přivolán znalec kovů J. Šmíd

s Ivanovic, tehdejší továrník na hospodářské stroje, který předměty ocenil a přijal, peníze pak vyplácny později, ovšem předměty nocenčny dle významu v hospodářství neb v domácnosti, nýbrž dle váhy a složeniny kovů, ku příkladu měděný kotel, před válkou stál 20 kr. při odevzdávání ocenen na 12 kor. a té době kdyby jej byl chtěl koupiti pod rukou od kotlářů byl by stál 400–600 kr. obchodníkům a řemeslníkům také všechny kovy zabaveny tak že nové výrobky úplně přestaly býti vyráběny, stát všechny tyto kovy potřeboval ku dělání děl, a jejich náboje.

Nejhůře vedlo se hospodyním, které byli nuceny, všechny lžíce, lonky, nožíře, mlýnky, šufany a t. d. dobře poschovati, aby jich nemusily odevzdati, a ty musily býti schovány až do konce války, neboť najíti nějaký kovový předmět mělo od úřadů tresty do tisíců.

Domácí měděné kotle které uniklly soupisu, zakopány do země dány do studní a rybníků, v obecním rybníku před čís. domu 85 bylo takých kotlů pět schovaných, až po válce teprv věc se vyzradila, sám co starosta obce, který měl jsem obírání podporovati, měl jsem svůj kotel zakopán v zemi.

Zvonek obecní kterým zvoněno hlídání zůstal, a sice tak že nebyl v soupisu zanešen, a úřady na věc tuto nepřišli, avšak byli jsme domluveni tehdejším náměstkem starosty Jos. Dolnalem č. 62, že kdyby úřady na věc tuto přišli, a obec byla nucená zvonek odevzdati, že bychom jej v noci sebrali, a do země zakopali.

Hůře však to dopadlo se zvony kostelními které byli na věži kostela sv. Benedikta v Lustimci;

dostavilo se vojsko, jednoho dne vyhnavilo v roce 1917 a naposled po poledni, bylo zvony zvoněno, asi čtvrt hodiny, po tomto zvonění dva zvony a to jeden zvonný prostřední a druhý sobotka se věží odděleny, a až do včera ocelovými nástroji do nich tlučeno, až rozbity na kusy, a odvezeny do Vídně, kde kovu tohoto používáno ku dělání nových děl, by pak stemito mohlo vojsko zase dále šířiti smrt, zbořiště a obracati úrodné kraje v poušť. Zároveň se zvony, odvezeny zhostela svícny, kulny a větší kovový kříž by jejich kovy sloužili Rusům samotným válkám, tak dle nařízení císařského, vyrabován každý kostel, ba tam kde střecha kostelu neb věži byla měděná, byla krytina strhána, a nahrazena krytinou jinou.

Tohoto času dostal jsem do rukou sám nevím jakým nedovoleným způsobem ilustrované noviny Italské, kdež bylo obrazeno Rakouské dělo, které když jeho náboj v nepřátelském vojsku vybuchnul tak svůj lítaly, lžíce, šupany, zvonky, svícny, kruhy, nočníky a t.d. tak rekvirování kovů somečnodáno. Když naposledy bylo nám farníkům našimi zvony zvoněno, tu počala krev prudčeji v těle obíhati, a srdce silněji tlouci, byla to upomínka kterou nám zanechali naši předkové, byli to zvony které vydávali svoje zvuky našim předkům, při slavnostech, nebezpečí, a když na posled země přijímala tělo do svojího lůna, byť to ten zvon jehož zvuk hrál píseň poslední, a tu na základě nařízení katolického pomocníka, tolik vyhlašovaného, co nejkatoličtějšího rodu Habsburského, sňatnuto tak zdrcujícím surovým způsobem na

dům Boží, na památky otců, a všechno zrovnáno a na Válečný materiál použito, a to proto, by trůnové ne Všemoudrého, ale Habsburků, Hohenzollernů, Koburků a Sultánů byli uchovány a moc jejich rozmnožena. Když naposled zvony zvůli, zvůli smutné pohřební píseň svoji, a když při rozbíjení povolit nechtěli bolestné zvuky vydávali, tu slyšel jsem mezi farníky poznámky, zvony dnes v Rakousku pějí píseň pohřební sobě, a zároveň pohřební těm kteří doli rozkazy a svolení ke dílu tomuto, a bylo skutečně tomu tak odzvonily hlavním korunovaným píseň pohřební, neboť dne 28 října 1918 kdy trůny se bořily nezvonily zvony více.

Největší zvon zvaný Velký, na věži byl ponechán, z důvodů historických, a tak až do roku 1926 zvoněno při obřadech církevních jen tímto zvonem, kromě toho ponechán malý zvonek zvaný „Umíráček" kterým zvoněno když některý farník umřel.

Obětavostí farníků pořízeny dva zvony nové a svojímu účelu odevzdány v polovici měsíce srpna 1926. nákladem 56.000 Kč. zvony ulity v Brně, a dovezeny polníky, Janem Dolnalem s Wen. Lens č. 41. a Janem Zbořilem v Lostimici č. 72.

Tehdejší kaplan Frant. Vaněk, dům od domu sám šel a prosil o dárek na zbudování nových zvonů, což také obětavost farníků dokázala, že náklad na zvony za jeden rok zaplacen.

Teď budu psáti o rekvisici hovězího dobytka které bylo jedním zlem z těch nejhorších pro polníky. V roce 1914 nemusily polníci žádný dobytek pro

armádu ani pro zasobávání obyvatelstva dodávati.
Asi v měsíci dubnu 1915 přišel první kontigent na obec a od tohoto času počíná pravidelné dodávání dobytka.
Při prvních dodávkách asi pak trvajících, šlo dodávání dobytka dobře, poněvadž dobytek byl, tak se brzo mezi sedláky sehnal, a pak kontigent nebyl tak veliký měsíčně 2 – 3 kusy hovězího dobytka, dobytek vedeň dle nařízení c.k. okresního hejtmanství ve Výškově, sc.bého okresu Výškovského do Výškova kde vážen, váha živá, od komise kterou stanovené odhadnut, a odváděn na dráhu, kde zasílán buď do pole za armádu neb ku zásobení měst.
V roce 1917. dosáhnul měsíční kontigent v naší obci 6 – 8 kusů měsíčně a to mělo za následek že sklípy počaly se vyprázdňovati, od roku 1917 ~~za 1~~ až do roku 1920 neměl žádný řezník pod přísným trestem sám pro svoji potřebu neb svůj obchod koupiti ničeho co se jmenovalo aneb počítalo ku hovězímu dobytku.
Co se týkalo zásobování naší obce masem, a vůbec obci a měst, bylo také, že musil obecní úřad podati prosbu na c.k. okresní hejtmanství, by sobě mohla obec poraziti jeden kus hovězího dobytka, a tu na přa přehlédnuto zdali obec má svoje dodávky v pořádku zdali ano, pak zdali jest dodávka na příští měsíc zaručená, ~~a~~ zdali ano, tu cestou milosti povolená ku zabití jedna kráva za dobu tří měsíců, a ta musila se vysekati pod kontrolou obecního úřadu, by každý něco mohl si koupiti.
Co se týkalo telat, ty byli sepsány, ještě byli čtyři měsíce ve svojí matce, když dostáli svojího života 3 týdně, a nemohl jej majetník uvázati, neb se brzo chorobu nehodilo, musil prostřednictvím obecního

úřadu podati žádost o povolení ku zabití, na c. k. okresní hejtmanství ve Vyškově, což povoleno a tele pak nejméně tři týdny staré zase v určitý den na určitém místě ve Vyškově odevzdati.
Dobytek ve Vyškově, veomés dodáván úřadu k tomu stanovenému Zemské Válečné Výživné se sídlem v Brně, která pak po odhadu komisí, dobytka, zaslala patřičný obnos poštovní spořitelnou, dodavateli dobytka což bylo vyřízeno asi v měsíci.
Kromě tohoto Válečného ústavu, nesměl nikdo dobytek hovězí koupiti ani prodati, pod tresty do tisíců jdoucí, a byla cena živé váhy 1·50 kr. až 4 kr. při tom 3% srážky na váze dobytka dobytek vážen na váze ve Vyškově na Městské váze na proti Klášteru, sester Dominikánek.
Předpisy tyto potrvali až do roku 1920 tedy ještě 2 roky za správy ~~na~~ Československé Republiky.
Co se týkalo tresti, byli tyto horší, již za naší Československé Republiky, jako dříve, poněvadž musila býti do lidu tisknuta Nařízení, která ku konci r. 1918 byla na proti zákonu popelkou.
Tresty vyměřovány za následující: Obchodníci dobytkem kde mohli tak pod rukou kupovali dobytek, v noci odvedli, a zase v noci přivedli, a tu placen taký dobytek pod rukou kus 5000–10.000 Kč. což bylo na tu dobu výnosné.
Řezníci také kde mohli tam pod rukou dobytek koupili, a také v noci odváděli, ovšem také pod rukou prodávali, za peníz ovšem židovský velmi drahé.
Dále polník, když těžko pracoval, a byl by se

Byť i spravedlivé stávající nařízení, tak by nebyl
ani za půl roku hovězího masa vidět, jen mohl
míti stého potěšení, že jak jsem dobytek dovážel
mohl jej vodit do Vyškova státu, a tam jej za
maximální cenu prodati, a za tyto peníze mohl
si koupit zase maximální cenu, jiného nebylo,
tak můžem říci tolik, stát byť ten vinník který
zlo toto stvořil, lidstvo by se uchovalo, bylo mocno,
nařízení přestoupiti, a tu bylo dvakrát zle, když takový
výtah prody, aneb poražení dobytka úřady vyšetřili,
pak zdali byli majetní, tak musil ještě jeden takový
kus prodati, by pokutu mohl zaplatiti.
Už v roce 1920 hemoké sběrny masa a tuků přestaly
a byli zrušeny, tu teprv zase vyšli na povrch nepěkné
věci, které byli prováděny v těchto sběrnách, a zamezili
tyto sběrny státu do vindu obrovské miliony dluhů
které byl stát nucen převzíti a vyrovnati zaplatiti.
Tak je možno říci: od dolu až na horu, tehdy se
v tomto křesilo, a dle dovednosti mělo následky obdar-
pení, buď dovoleného neb nedovoleného, buď poctivé-
ho neb špinavého, kriminálního, ba často o život
neb majetek s polu člověka jdoucí.
Následky tohoto hospodaření mezi hovězím dobytkem
byl konem roku 1920 tak, že to co stát, země a jednot-
livé hospodářské spolky, po mnoha desítiletí budovali
co se týkalo chovu a čistokrevnosti byla obrácena
v nivec, velice málo bylo stoha udržováno a tu
nezbývalo než počíti znovu což vyžadovalo mnoho
finančních obětí.
Kromě toho v měsíci říjnu 1921 vypukla v celé
střední Evropě epidemická nemoc slintavka a

Kulhavka, a to takovou silou, že sami zvěrolékaři tvrdili, že v našich krajích v takové míře nemoc tato nebyla, v naší obci řádila nemoc tato velice silně a mnoho dobytka jí podlehlo.
Rok následující 1921 byl suchý více bylo velice málo tak že nebylo možno myslitě na nějaké doplňování dobytka.
Na to následoval hrozný rok 1922 co do suchosti nemál sobě rovna, ječmeny zůstaly v naší obci nezymetány, jetele a sena nechly, stavy vůbec ani na dobrých půdách se nekosily, následkem tohoto sucha pozvlinstvo nemohlo do sebe pojmouti vápenatých látek pak k tomu podvýživa dobytka která trvala již druhý rok, přivodily u dobytka nemoc, „Tomivost kostí", tatiž dobytku vypovědělý svaly a kosti službu lehlo a více nestalo, musilo býti poraženo, a tu bylo dílo skrázy doděláno, byli v naší obci chlévy kde nezůstalo ani jedné krávy, bastalo se když polník koupil druhý dobytek dostal nemoc také a musil býti poražen, můžeš se milý čtenáři představiti, co tato finanční rána pro polníka znamenala, mnohý musil po mnoho roků ránu tuto hojiti, aneb je vůbec nezahojil. Zvěrolékaři odporučovali krmiti šrotem s výhy, ale tento zase následkem nouze, a postávaly těžko byl ku koupení.
Nemoc tato řádila všady tam, kde krmeno, řepným drátem a řízky, na horách, Vysočina Českomoravská zůstala již od této nemoci ušetřená.
Toto samotná nemoc řádila ještě větší měrou u pocasat s těch samotných důvodů. Naproti tomu co byli krávy tažné, skoro až na malé procento zůstaly od nemoci této ušetřeny, následkem otužilosti, a lepší krmení.

Změny

v usedlostech v roce 1926.

Čís. domu 5. Školař František po smrti svých rodičů se oženil a vzal sobě za manželku Marii Lískovou dceru ~~Karla~~ Jana Lísky z Vem. Lus č. 18.

Čís. domu 9. Procházka Karel domek prodal a koupil jej Konrád Vavrátil s Lustiměře a přistěhoval se na domek se svojí rodinou, zaměstnání nádenník (obuvník).

Čís. domu 23. Václav Šrek zemřel, hospodářství dále vede jeho manželka Josefa a syn Jan.

Čís. domu 29. Františka Vojnolová zemřela, hospodářství vede syn, se svojím bratrem a babičkou.

Čís. domu 36. Antonie Turzová zemřela, svobodná, usedlost poručila svojí sestře, Marii Zbořilové, svobodné, dceři Jana Zbořila v Lustiměři č. 72.

Čís. domu 42. Karel Štefek zemřel, usedlost připadla jeho zeti, Michalovi Vozábojovi v Vem. Lusích č. 25

Čís. domu 80. Obecní hostinec vynajmut hostinskému Skutkovy z Klenovic za roční nájem 6900 Kč.

Čís. domu 92. Jan Justiček zemřel a dům prodán Karlu Žukalovi, s Vem. Lus č. 93. vdova po Janu Justičkovi, františka osvojila si bydlení do smrti v tomto čísle.

Čís. domu 124. Karel Kvač zemědělec, hospodářství vede manželka Josefa a syn.

Čís. domu 161. Němčanský prodal domek, Karlu Procházkovy z Věm. Lhus. č. 9. který se svojí rodinou tam se nastěhoval.

Čís. domu 168. Nová budova postavená v roce 1926. a postavil si ji Jan Loufal zedník s Věm. Lhus. syn Jana Loufala s Věm. Lhus č. 97. pozemek ku stavení dostal od svojeho otce, za manželku pojal sl. Kacpálkovou s Lustiměře, živí se zednictvím a zemědělstvím.

Čís. domu 169. Nová budova, postavená 1926. Antonínem Možným rodem s Lustiměře.
Pozemek ku stavení dostal od svojí tchyně Frant. Loufalové s Věm. Lhus č. 43.
Živí se zemědělstvím a zednictvím.
Jmenovaný bydlil již po několik roků u svojí tchyně Frant. Loufalové V. Lhoty č. 43.

Rekvisice obilí a mouky.

Kdybychom psáti podrobně o tomto úkonu snad by tato kniha ani nestačila a čtenáře by to omrzelo, protož napíši o tom dosti krátce.

Na počátku války, ani nikomu nenapadnulo, že by se snad mohl dostaviti v našich požehnaných zemích hlad a nedostatek. Počátkem války v srpnu 1914 podražilo o něco obilí, avšak až do konce tohoto roku nevíčlo to zdražení nějakého zvláštního účinku, a nikomu také nenapadlo, aby snad dělal nějaké životní zásoby.

Hlavním kupitelem, v této době byl stát, my naši obce vozili jsme prodávati většinou obilí do Hospodářského Družstva se Výškově, odkud hlavním odběratelem byl stát, který obilí vozil do svých skladišť, a za armádou na pole válečné, kde při ústupu naší armády z Ruska, skromné zásoby obilí byli ničeny, aby nepadly do rukou nepřítelových, a to byli počátky nedostatků který později nabyl rozměrů hrozných.

Počátkem roku 1915 zakázal stát pod přísnými tresty obilí prodávati kromě s běrem ostatních, vyřknul ceny pevné které musily býti dodržovány kdo jej přestoupil byl trestán.

Od tého doby následovaly soupisy životních potřeb skoro každý měsíc, nebyli ještě jedny u konce a již druhé soupisy byli hlášeny, při každém soupisu byl povinen majetník pod přísahou správně udati svoje zásoby, ovšem ku přísahu a ~~ta~~ udávání zvlášť v pozdější době války, dělal každý jak se jemu hodilo, a jak při prohlídce obstál, mohu směle napsati, že málik bylo majitelů životních potřeb,

tolik bylo Uráři, poněvadž ktomu byl každý nucen sebe - a svoji rodiny zachováním před velikým nedostatkem, a tu bylo mezi lid zaseto, nemíti zákony v úctivosti, jich nařízení obcházeti a proti nim čeliti, a měl lid v tomto pravdu neboť tyto zákony a nařízení nebyli vydány zastupci zvolenými od lidu, nýbrž byli vydávány císařským nařízením.

Tehdejší říšská rada rozpuštěna, učiněna bezmocnou, a vládlo se jen dle nařízení císařského až do roku 1917 kdy vláda a císařské nařízení byli se svojím rozumem u konce, svolána říšská rada, aby také brala účast na světovém a na zahraničí, avšak bylo již pozdě.

Poznamenávám také, že také počátkem války se usnesly soudy lidu, porty, a to stoho důvodu by státní orgány mohli neobmezeně tredati; dle stávajících válečných zákonů.

Hlavní pocit nedostatku potravin dostavil se na jaře 1916, a tu státní orgány vložili se radikálně do soupisu a sbírání které potrvalo až do konce války a bylo horší a horší.

Do této doby prováděl soupis životních potřeb na obci starosta neb jeho tajemník (zástupce) avšak od tohoto jara, byl do každé obce poslán tak zvaný Komisař, člověk cizí, stanovený c. k. okres. hejtmanstvím, jemu ku pomoci dán odhadce také většinou člověk cizí, kromě toho nařízeno starostovi by jich všemožně podporoval, a na hledání zásob, a pro bezpečnost, dáno každé také Komisi 8 - 12 ozbrojených vojínů, kteří dům od domu chodi-

či, s nasazenými bajonety, a plnili rozkazy svojeho představeného, a komisaře.
Nad touto obecní komisí byla komise okresní, která nepředevídavě kontrolovala komisi v obci, a nad těmito byla komise krajská, která v naší obci nikdy nebyla.
Komise počínala si v obci následovně:
Jmenovaná obecní komise dostavila se ku zemědělci polnikovy, a žádala jeho, domácí soupisový arch všech živočichů plodin které vykázal, ten samotný arch soupisový musil také míti starosta, a součty těchto archů musily býti jednotné, stejné. Úkoly svoje musil vzíti starosta, domácí přednosta domácnosti, vedl jsem je v naší obci obojí, poněvadž mužové byli u vojska, a manželky nejsouce v takových věcech obeznámeny, nebyli by to snad správně zanášely a mohli býti za to trestány, aneb mohli míti se svojimi zásobami nesrovnalosti.
Komise zasedla ku stolu vojín zůstali kolem ní a čekali dalších rozkazů.
Předně komisař (který obyčejně byl učitel neb invalida se písemnostech zapracovaný) vyzval přednostu domácnosti neb manželku, by před přísahou a tresty mluvila úplnou pravdu, jak má mnoho zásob a zdali nemá někde zásoby schovány. Po tomto vyzvání otevřel se soupisový arch, a předně byla psána pšenice, tak ku příkladu měli jste setí pšenice 3 měry v domácnosti stravujíte dvě osoby těžko pracující a 2 lehko pracující (lehko pracující mívali s 60 gramů až 80 gramů mírně denně mouky, tak do této doby mohli jste vedeni spotřebovali tolik kg pšenice ovšem v mouce, (vymílání na 80-85% mouky) a na 3 měry jste setí tak musíte míti ještě tolik kg — q. pšenice do jíní je ještě tolik dní tak vám patří

tolik kg pšenice, kterou nám odevzdáte, a tak to šlo s každým jiným obilím a moukou brambory, pozadkem a t. d. pozadku nesmělo býti více dle předpisu jako 3%, stolo měla se živiti drůbež, hovězí a vepřový dobytek, a kdo měli dostati 1 kg masa den a kus. s této výživné dávky měli kozy dobře dávati, hovězí dobytek dobře dojiti, vepřový dobytek dobře tučněti a t. d. tak aspoň pravilo nařízení Císařské a to bylo moudré a uskutečnitelné.

Zdali přednosta domácnosti mohl požadované množství obilí odevzdati bylo dobré, zdali ne pak vojenové počali hledati, po všech koutech hospodářství, na hnojích, kolnách, chlévech, sklepích bacích, postelích, kromě toho obilí a mouka váženo, a co bylo více jak přednosta domácnosti udal, anebo co se našlo co bylo schováno, bylo sebráno, propadlo ve prospěch státu a následovala peněžitá pokuta, která někdy dosáhla výše tisíců, podle množství zatajených zásob.

Když přišla první komise po zněch, tu snadno obilí se odevzdávalo, poněvadž bylo, může však bylo při rekvisicích pozdějších v jednom roce, po sobě následujících.

V roce také prohlídky byli 3-4 krát.

Při pozdějších prohlídkách v tom samotném roce, pokračováno následovně:

Po zněch dovoleno spotřebovati mouky na osobu a den ~~300 g gramů~~ se 300 gramů obilí, dejme tomu do prosince od tohoto měsíce dávka snížena na 250 gramů, později na 200 gramů a při pozdějších rekvisicích, obilí toto vymáháno.

Předpisy při pozdějších rekvisicích se měnily, a své vždy přednosti domácnosti byl oprostěn zodpovědnosti zdali při posledním rekvisici nějaké zásoby zatajil, a nyní se svými přiznal, nikdo neměl jej za to trestati, jen když zase potraviny mohl dodati, tak že samotné úřady k tomu nutiti by bylo trávno, a to proto by mohl po celý rok odcházdávati.
Že rolníci schovávali obilí, byli k tomu následující důvody: Předně ku zásobení svojí rodiny, v té době bylo mnoho potřeby mouky poněvadž masa nebylo, a tu hlavní pokrmy byli knoučníky, a kdo musil pracovati těžko, musil se najísti, jak pravé staré přísloví že prázdný pytel nestojí, a pracovati se muselo dvojnásob, poněvadž nebylo pracovních sil.
Dále když měl rolník nádenníky, musil je po celý den živiti, a místo denního platu, musil jemu dáti obilí ku výživě na dobu až dělník nebude v poli pracovati, což byl požadavek spravedlivý, každý se musí starati o svoji rodinu. Hůře byl sedlákem když něco potřeboval, buďto, soli, boty, železo, stroj, kováře koláře a t. d. tu bylo při koupi prodáme vám co chcete co potřebujete, avšak za potraviny, peníze nikdo nechtěl, poněvadž peněz bylo nadbytek a potravin nedostatek.
A tu milý čtenáři těchto řádků, uvaž postavení rolnictva zemy, zdali si mohla jinak počínati, by obilí nesehnala, ne tak pro sebe jako pro lidstvo které obilí nemělo a od státu mnoho koupiti nedostalo, a tak ruka v ruce i proti tvrdým zákonům a nelidským předpisům, národ náš se se svojím nitru zachoval, a byl schopen dalšímu vývoji a životu po válce, tak že se patří jen zásluha o náš stát, těm kteří pracovali za hranice,